

Biuletyn

informacyjny

5/2017

Ubezpieczenia rolne

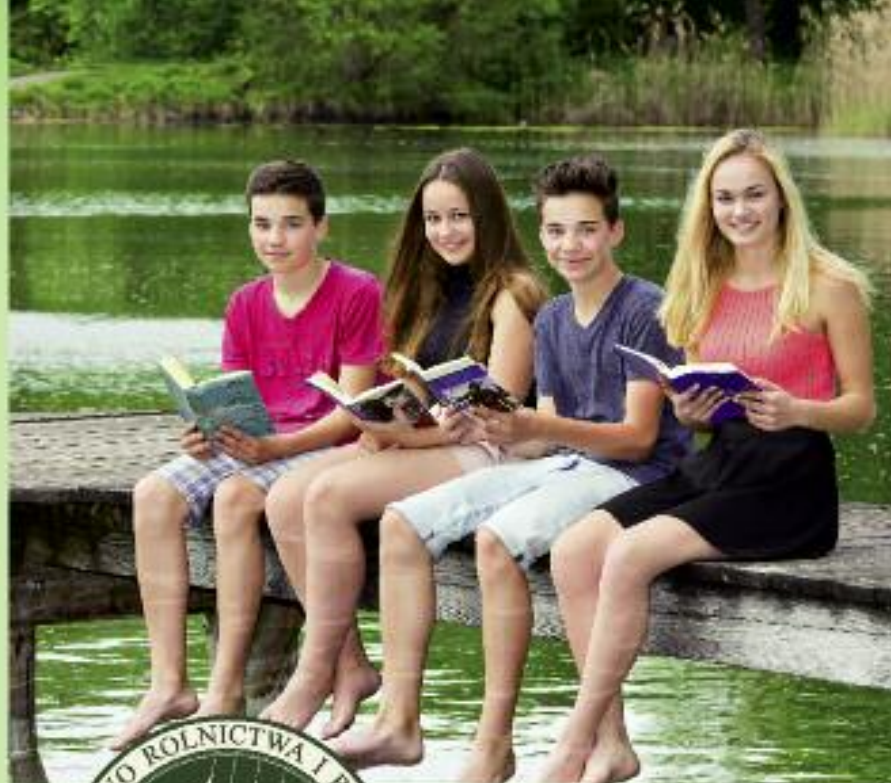
Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa
w miejsce znoszonych Agencji Nieruchomości Rolnych
i Agencji Rynku Rolnego

To już ostatni dzwonek na złożenie
wnioseków o dopłaty za 2017 r.

Szkola rolnicza - grunt to dobry zawód!

Minister Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

*zaprasza
do resortowych
szkół rolniczych!*

SZKOŁY ZAPEWNIAJĄ:

- kierunki kształcenia dostosowane do potrzeb rynku pracy,
- kwalifikacyjne kursy zawodowe,
- dodatkowe kursy, np. kombajnisty, baristy, kelnera, operatora wózków jezdnych, chemizacji rolnictwa, carvingu,
- kursy prawa jazdy kat. B, T,
- praktyki zawodowe i staże zagraniczne,
- nowoczesne pracownie dydaktyczne do kształcenia zawodowego,
- zakwaterowanie w internatach,
- wysoki poziom kształcenia.

Więcej informacji na stronie:

www.minrol.gov.pl/zakladka: Informacje branżowe

Szkoły rolnicze MRiRW kształcą w zawodach:

- cukiernik • jeździec • kucharz • mechanik-operator pojazdów i maszyn rolniczych • ogrodnik • operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego • piekarz • przetwórcza ryb • pszczelarz • rolnik • rybak śródlądowy • wędliniarz • technik agrobiznesu • technik architektury krajobrazu • technik hodowca koni • technik inżynierii środowiska i melioracji • technik mechanizacji rolnictwa i agrotroiki • technik ogrodnik • technik przetwórstwa mleczarskiego • technik pszczelarz • technik rolnik • technik rybactwa śródlądowego • technik technologii żywności • technik turystyki wiejskiej • technik urządzeń i systemów energetyki odnawialnej • technik weterynarii • technik żywienia i usług gastronomicznych

STRUKTURA SZKÓŁ:

- branżowa szkoła I stopnia;
- technikum;
- szkoła policealna;

W numerze:

MRiRW

Prosto z gabinetu	4
Ubezpieczenia rolne	6
Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa w miejsce znoszonych Agencji Nieruchomości Rolnych i Agencji Rynku Rolnego	7
Ochrona roślin bezpieczna dla pszczół	9
Ułatwienia w wysyłce ziemniaków	11
Polska wieś i rolnictwo 2016	13
Opinie na temat jakości żywności na podstawie wyników corocznego badania opinii społecznej	
Zasady zarządzania mieniem państwowym	15
Sprawy rewindykacyjne	16
Nowy program dla szkół	17
Przygotowanie do wdrożenia programu w roku szkolnym 2017/2018	
Grunt to dobry zawód	19
Można go zdobyć w jednej z 47 szkół prowadzonych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi	
Ergonomia i bezpieczeństwo pracy w rolnictwie IX Ogólnopolski Konkurs Wiedzy	21
Sukcesy kampanii „Odpoczywaj na wsi”	23
Rozmowy z Irlandią i Wielką Brytanią	25
Rozwój współpracy z krajami trzecimi	26
Wspólna Polityka Rolna – przeszłość i teraźniejszość	27

ARiMR

100 tys. zł premii dla młodych rolników Nabór wniosków od 27 kwietnia do 26 maja 2017 r.	29
Z pierwszej ręki	30
Trzeba zachować Wspólną Politykę Rolną Konferencja Agencji Płatniczych Państw Grupy Wyszehradzkiej oraz Bułgarii, Rumunii i Słowenii	32
To już ostatni dzwonek na złożenie wniosków o dopłaty za 2017 r.	34
Druga rata pożyczki na spłatę zobowiązań publicznoprawnych do wzięcia	34
Gdzie po kredyt na inwestycje	35
Jak w dogodny dla siebie sposób skontaktować się z ARiMR	36

ARR

Wsparcie projektów informacyjno-promocyjnych w PROW 2014-2020 – poddziałanie 3.2. w liczbach	37
Pakiet Hogana łączna kwota przeznaczona dla Polski na realizację pakietu ze środków UE to prawie 23 mln euro	38

ANR

Agencja pomaga społecznościom lokalnym	39

Zdaniem ministra

Krzysztof Jurgiel, minister rolnictwa i rozwoju wsi

Szanowni Państwo!

Produkcja rolna, a zwłaszcza produkcja roślinna jest bardzo ściśle powiązana z warunkami pogodowymi. Wczesna wiosna, która w tym roku przyszła w marcu, przyniosła niestety ryzyko szkód w wyniku przymrozków wiosennych. Kwietniowy powrót zimy to potwierdził. Przewidując taki scenariusz powołałem „Grupę Zadaniową do spraw monitoringu występowania niekorzystnych zjawisk atmosferycznych powodujących straty i szkody w rolnictwie”. W celu ułatwienia ewentualnych prac komisji do szacowania strat, w ministerstwie został opracowany jednolity, uproszczony, interaktywny wzór protokołu, który znajduje się na stronie internetowej ministerstwa. Został on opracowany w konsultacji z wojewodami.

Ubezpieczenia upraw rolnych, w tym ubezpieczenia drzew i krzewów owocowych z dopłatami z budżetu państwa do składek ubezpieczenia funkcjonują od początku 2006 roku, na warunkach określonych w ustawie z 7 lipca 2005 roku o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich.

Przypomnę, że ostatnia zmiana tej ustawy wprowadziła korzystniejsze warunki dostępu do 65% dopłaty z budżetu państwa do stawek ubezpieczenia.

To rozwiązanie wprowadzane jest od 1 kwietnia br. Jednocześnie z całą mocą podkreślam, że zmiana ta w żaden sposób nie ograniczała producentom rolnym możliwości zawierania umów ubezpieczenia upraw rolnych od skutków przymrozków wiosennych.

W grudniu ubiegłego roku podpisałem z pięcioma zakładami ubezpieczeń umowy na realizację dopłat do składek ubezpieczenia upraw rolnych od początku 2017 roku. Od początku roku na ich podstawie było możliwe zawieranie przez producentów rolnych umów ubezpieczenia z dopłatami z budżetu państwa do stawek ubezpieczenia na warunkach obowiązujących do 31 marca br. Liczę, że w związku ze znacznie większymi środkami z budżetu krajowego, które zostały przeznaczone na dopłaty do ubezpieczeń, zwiększy się również w znacznym stopniu liczba rolników ubezpieczających swoje zwierzęta i uprawy.

Przedstawiając prowadzone w resorcie prace zwracam uwagę na kontynuację rozmów dwustronnych w zakresie współpracy międzynarodowej i dostępu dla naszych produktów rolno-spożywczych do nowych rynków.

Systematycznie też spotykam się z rolnikami w całej Polsce. W ramach cyklu konferencji „Wzmacniamy polskie rolnictwo” przedstawiam program działań na lata 2015-2019 i bieżący stan jego realizacji. Spotykając się z rolnikami dyskutujemy o ich problemach i specyfice rolnictwa w danym regionie. Chciałbym, aby po opracowaniu celów i wizji uniwersalnych dla wszystkich obszarów wiejskich i rolnictwa w Polsce, jej wymiar regionalny był oparty na oddolnej analizie potrzeb rozwojowych przeprowadzonych w poszczególnych województwach. Zaproponowałem, by w każdym z województw powołać zespoły, w skład których wchodziłoby m.in. przedstawiciele Ośrodków Doradztwa Rolniczego. Ich zadaniem będzie określenie rdzennych potencjałów oraz identyfikacja potrzeb rozwojowych obszarów wiejskich i sektora rolno-spożywczego w danym regionie. Kolejnym krokiem byłoby określenie możliwości realizacji tych potrzeb oraz wzmocnienia zidentyfikowanych potencjałów w oparciu o dostępne środki krajowe i wspólnotowe w tym m.in. Wspólnej Polityki Rolnej i Polityki Spójności.

W mojej ocenie wyniki prac Zespołów mogą być istotnym wkładem w ukierunkowanie krajowej pomocy publicznej oraz stanowić przesłankę do ewentualnych zmian w zakresie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich. Dodatkowo prace Zespołów, wesprą przygotowania do projektowania kształtu przyszłych programów współfinansowanych ze środków wspólnotowych po 2020 roku, w tym przyszłego Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich. Inicjatywa ta pozwoli również w większym stopniu włączyć społeczności lokalne i regionalne w dyskusję o przyszłości i oczekiwaniach Polaków odnośnie realizacji polityki UE po 2020 roku.

O najważniejszych problemach rozmawiamy również w ramach Rady Dialogu Społecznego w Rolnictwie. Podczas ostatniego spotkania dyskutowaliśmy o problemach społecznych, które hamują rozwój gospodarstw rodzinnych oraz przyszłości Wspólnej Polityki Rolnej. Rada jest bardzo istotną płaszczyzną współpracy i wymiany poglądów. Bardzo doceniam aktywny udział w pracach nad przyszłością WPR.

Zwracam też uwagę na podpisanie Ogólnopolskiego Porozumienia Branżowego w sektorze cukru. Stronami porozumienia są: Krajowy Związek Plantatorów Buraków Cukrowych i Związek Producentów Cukru w Polsce. Podpisany dokument określa zasady współpracy między plantatorami buraków cukro-

wych i producentami cukru. To drugie takie porozumienie. Pierwsze zostało podpisane w 2004 roku, w roku wejścia Polski do Unii Europejskiej. Jest to szczególnie ważne w kontekście nadchodzących zmian na rynku cukru, związanych z odejściem od kwotowania produkcji cukru i ceny minimalnej skupu buraków cukrowych. Porozumienie to może stabilizować rynek cukru. Będziemy monitorowali sytuację, a ewentualne problemy będziemy zgłaszać do Komisji Europejskiej w celu wspólnego poszukiwania rozwiązań.

Proces wypracowania ostatecznego kształtu porozumienia branżowego był długi i wymagał kompromisu, a Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wspierało w tych działaniach zarówno plantatorów buraków cukrowych jak i producentów cukru. Wyrażam uznanie dla stron porozumienia za wytrwałość i determinację w dążeniu do zawarcia Ogólnopolskiego Porozumienia Branżowego, za wypracowanie akceptowalnych dla obu stron zasad współpracy między plantatorami a producentami cukru. Jestem przekonany, że nowe zasady współpracy niewątpliwie przyczynią się do rozwoju krajowego sektora cukrowniczego, szczególnie, że przez ostatnie 8 lat nie udało się stworzyć warunków do podpisania porozumienia na szczeblu krajowym.

Przypomnę, że od 1 października 2017 roku produkcja cukru nie będzie już objęta kwotowaniem. W systemie bezkwotowym utrzymanie konkurencyjności krajowego sektora cukrowniczego, w tym uprawy buraków cukrowych, będzie zależało także od właściwej współpracy między plantatorami buraków cukrowych a producentami cukru. Wypracowanie ram długofalowej współpracy ma na celu również stabilizację finansową plantatorów buraków cukrowych. Dlatego też, tak istotne jest podpisanie Ogólnopolskiego Porozumienia Branżowego między Krajowym Związkiem Plantatorów Buraka Cukrowego a Związkiem Producentów Cukru w Polsce.

Kontynuowane są prace zmierzające do utworzenia nowej służby odpowiedzialnej za bezpieczeństwo żywności. Premier Beata Szydło powołała na stanowisko Pełnomocnika Rządu do spraw organizacji struktur administracji publicznej właściwych w zakresie bezpieczeństwa żywności sekretarza stanu w KPRM Jarosława Pinkasa.

Jak widać konsekwentnie realizujemy nasze zapowiedzi dotyczące zmian strukturalnych instytucji obsługujących rolnictwo.

Prosto z gabinetu

Łatwiejsze szacowanie strat spowodowanych przymrozkami

Wczesna wiosna, która w tym roku przysłała w marcu, niesie ryzyko szkód w wyniku przymrozków wiosennych. W Ministerstwie Rolnictwa i Rozwoju Wsi została powołana „Grupa Zadaniowa do spraw monitoringu występowania niekorzystnych zjawisk atmosferycznych powodujących straty i szkody w rolnictwie”.

Pierwsze posiedzenie tej grupy odbyło się 11 kwietnia. Zgodnie z ustaleniami przewodniczący Grupy, podsekretarz stanu

Rafał Romanowski, wystąpił do Dyrektora Rządowego Centrum Bezpieczeństwa z prośbą o zbieranie informacji o ewentualnych stratach spowodowanych lokalnymi przymrozkami na terenie kraju.

Obecnie resort nie otrzymał jeszcze informacji o wystąpieniu takich strat. Jednak w celu ułatwienia ewentualnych prac komisji do szacowania strat w ministerstwie został opracowany jednolity, uproszczony, interaktywny wzór protokołu, który znajduje się na stronie internetowej MRiRW (<http://www.minrol.gov.pl/Informacje-branzowe/Niekorzystne-zjawiska-atmosferyczne-pomoc>).

Posiedzenie Rady Dialogu Społecznego w Rolnictwie

20 kwietnia br. odbyło się posiedzenie Rady Dialogu Społecznego w Rolnictwie. W spotkaniu uczestniczyli: minister rolnictwa Krzysztof Jurgiel, podsekretarz stanu Rafał Romanowski, radca generalny Zofia Krzyżanowska

oraz przedstawiciele Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa oraz Ministerstwa Środowiska.

Głównym tematem były problemy społecz-

ne, które hamują rozwój gospodarstw rodzinnych na obszarach wiejskich. Dyskutowano także nad przyszłością Wspólnej Polityki Rolnej oraz prognozą dla rynków rolnych na 2017 r. Zwracano uwagę na czynniki utrudniające działalność rolniczą oraz potrzebę systemowych rozwiązań w tym zakresie.

Minister podkreślił rolę dialogu społecznego oraz poinformował o trwających pracach nad „Paktem dla Obszarów Wiejskich”, którego projekt zostanie udostępniony we wrześniu br.

Porozumienie w sektorze cukru

W obecności ministra rolnictwa i rozwoju wsi Krzysztofa Jurgiel 19 kwietnia br. zostało podpisane Ogólnopolskie Porozumienie Branżowe w sektorze cukru. Stronami porozumienia są: Krajowy Związek Plantatorów Buraków Cukrowych i Związek Producentów Cukru w Polsce. Podpisany dokument określa zasady współpracy między plantatorami buraków cukrowych i producentami cukru.

– *To drugie takie porozumienie... Szczególnie ważne w kontekście nadchodzących zmian na rynku cukru, związanych z odejściem od kwotowania produkcji cukru i ceny minimalnej skupu buraków cukrowych* – powiedział minister Jurgiel i dodał, że resort będzie monitorował sytuację, a ewentualne problemy zgłaszał do KE w celu wspólnego poszukiwania rozwiązań.

Od 1 października 2017 r. produkcja cukru nie będzie już objęta kwotowaniem. Nie będzie również obowiązywała minimalna cena skupu buraków cukrowych. W systemie bezkwotowym utrzymanie konkurencyjności krajowego sektora cukrowniczego, w tym uprawy buraków cukrowych, będzie zależało także od właściwej współpracy między plantatorami buraków cukrowych, a producentami cukru. Wypracowanie ram długofalowej współpracy ma na celu również stabilizację finansową plantatorów buraków cukrowych. Dlatego też, tak istotne jest podpisanie Ogólnopolskiego Porozumienia Branżowego między Krajowym Związkiem Plantatorów Buraka Cukrowego a Związkiem Producentów Cukru w Polsce.

Ubezpieczenie NNW dzieci rolników

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi przypomina o możliwości korzystania z ubezpieczenia dla dzieci rolników.

Prawie 500 tys. dzieci wiejskich objętych zostało już ubezpieczeniem od następstw nieszczęśliwych wypadków.

Ubezpieczeniem tym objęte są dzieci od urodzenia do dnia ukończenia 16 roku życia pozostające we wspólnym gospodarstwie domowym z rodzicami lub opiekunami prawnymi, z których przynajmniej jedno objęte jest ubezpieczeniem społecznym rolników w pełnym zakresie w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Blisko 90 proc rolników otrzymało płatności bezpośrednie

Na dzień 18 kwietnia br. z tytułu płatności bezpośrednich za rok 2016 wypłacono ponad 13 mld zł. Stanowi to ok. 88% całkowitej kwoty środków finansowych przeznaczonych na ten cel. Płatności końcowe otrzymało ponad 1,2 mln rolników (ponad 89% wszystkich ubiegających się o płatności bezpośrednie za rok ubiegły).

W kampanii roku 2016 wnioski o przyznanie płatności bezpośrednich złożyło ponad 1,351 mln rolników. Całkowita kwota przeznaczona na ten cel wynosi ok. 14,8 mld zł. Od 17 października 2016 r. do 30

listopada 2016 r. płatności były wypłacane w formie zaliczki. Zaliczki zostały zrealizowane dla ponad 1,331 mln rolników, co stanowi 98,5% ubiegających się o przyznanie płatności bezpośrednich, a wypłacona kwota zaliczek wyniosła ok. 9,67 mld zł. Z dniem 1 grudnia 2016 r. rozpoczęto realizację końcowych płatności bezpośrednich. Zgodnie z przepisami UE płatności bezpośrednie wypłacane są w okresie od 1 grudnia roku złożenia wniosku do 30 czerwca następnego roku kalendarzowego, po zakończeniu weryfikacji warunków kwalifikowalności. Wnioski o przyznanie płatności bezpośrednich za rok 2017 można składać od 15 marca do 15 maja 2017 r.

Zmiany w rozporządzeniach

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi podpisał 13 kwietnia br. rozporządzenia w sprawie działania *Rolnictwo ekologiczne i Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego PROW 2014-2020* oraz *Programu rolnośrodowiskowego PROW 2007-2013*.

Wszystkie zmiany wprowadzone tymi rozporządzeniami są korzystne dla rolników realizujących ww. działania. Należą do nich m.in. możliwość otrzymania płatności ekologicznej do nowonasadzonych plantacji sadowniczych w ramach działania *Rolnictwo ekologiczne* i podwyższenie stawek płatności dla koni w ramach *Działania rolno-środowiskowo-klimatycznego*.

Powołanie Pełnomocnika Rządu

W imieniu premier RP Beaty Szydło minister rolnictwa i rozwoju wsi Krzysztof Jurgiel 13 kwietnia br. wręczył sekretarzowi stanu w Kancelarii Prezesa Rady Ministrów

Jarosławowi Pinkasowi akt powołania na stanowisko Pełnomocnika Rządu do spraw organizacji struktur administracji publicznej właściwych w zakresie bezpieczeństwa żywności.

Europejski Tydzień Zrównoważonego Rozwoju

Od 30 maja do 5 czerwca br. Europejska Sieć na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (European Sustainable Development Network – ESDN) – nieformalna struktura zrzeszająca urzędników administracji publicznej i pozostałych ekspertów w obszarze strategii zrównoważonego rozwoju – organizuje Europejski Tydzień Zrównoważonego Rozwoju.

ESDN już uruchomiła platformę informacyjno-promocyjną, w ramach której można zgłosić własną inicjatywę na rzecz zrównoważonego rozwoju, która będzie realizowana podczas Tygodnia.

Rejestracji mogą dokonywać m.in. instytucje rządowe, samorządy, ośrodki naukowe i edukacyjne, muzea, fundacje, stowarzyszenia, przedsiębiorstwa, a także osoby fizyczne.

Ubezpieczenia rolne

Dotowane ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich funkcjonują od początku 2006 r. na podstawie ustawy z 7 lipca 2005 r. o ubezpieczeniach upraw rolnych i zwierząt gospodarskich. Z budżetu państwa stosowane są dopłaty do składek producentów rolnych, z tytułu zawarcia przez nich umów ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich od wystąpienia następujących zdarzeń losowych:

- w produkcji roślinnej do upraw: zbóż, kukurydzy, rzepaku, rzepiku, chmielu, warzyw gruntowych, drzew i krzewów owocowych, ziemniaków lub buraków cukrowych, tytoniu, truskawek i roślin strączkowych (od zasiewu lub wysadzenia do ich zbioru) – od wystąpienia: huraganu, powodzi, deszczu nawalnego, gradu, piorunu, obsunięcia się ziemi, lawiny, suszy, ujemnych skutków przezimowania lub przymrozków wiosennych;
- w produkcji zwierzęcej z tytułu ubezpieczenia: bydła, koni, owiec, kóz, drobiu lub świń od skutków: huraganu, powodzi, deszczu nawalnego, gradu, piorunu, obsunięcia się ziemi, lawiny oraz uboju z konieczności.

Dopłaty z budżetu państwa do składek ubezpieczenia przysługują producentom rolnym w wysokości:

- do 65% składki z tytułu ubezpieczenia upraw, jeżeli określone przez zakłady ubezpieczeń stawki taryfowe ubezpieczenia upraw od wszystkich rodzajów ryzyka nie przekraczają 9% sumy ubezpieczenia, a w przypadku:
 - ✓ upraw prowadzonych na użytkach klasy V – nie przekraczają 12% sumy ubezpieczenia tych upraw,
 - ✓ upraw prowadzonych na użytkach klasy VI – nie przekraczają 15% sumy ubezpieczenia tych upraw;

- do 65% składki z tytułu ubezpieczenia zwierząt, jeżeli określone przez zakłady ubezpieczeń stawki taryfowe ubezpieczenia od wszystkich rodzajów ryzyka nie przekraczają 0,5% sumy ubezpieczenia.

Producenci rolni mają możliwość ubezpieczenia upraw rolnych w ramach pakietu, jednego lub kilku wybranych rodzajów ryzyka przy zacho-

upraw drzew i krzewów owocowych oraz truskawek, od pełnego pakietu ryzyk (10 rodzajów ryzyka), dopłaty do tych stawek będą pomniejszane proporcjonalnie do procentu ich podwyższenia, bez uwzględniania tutaj stawek taryfowych dla ryzyka suszy i ujemnych skutków przezimowania. Przy zawieraniu umów ubezpieczenia upraw drzew i krzewów owocowych oraz truskawek niezależnie od ilości

Producenci rolni mają obowiązek ubezpieczenia, co najmniej 50% powierzchni upraw, na którą zostały wypłacone płatności bezpośrednie. Z budżetu państwa stosowane są dopłaty do ubezpieczenia od wystąpienie m.in. powodzi, deszczu nawalnego, gradu, suszy oraz przymrozków wiosennych

waniu możliwości skorzystania z dopłaty do składki z budżetu państwa na maksymalnym w 2017 r. poziomie, tj. w wysokości 65%. Po przekroczeniu odpowiednio 9%, 12% lub 15% sumy ubezpieczenia upraw rolnych, z wyłączeniem drzew i krzewów owocowych oraz truskawek, od ryzyka huraganu, powodzi, deszczu nawalnego, gradu, piorunu, obsunięcia się ziemi, lawiny i skutków przymrozków wiosennych dopłaty z budżetu państwa będą obniżane proporcjonalnie do przekroczenia.

W przypadku określenia przez zakłady ubezpieczeń stawek taryfowych ubezpieczenia przekraczających odpowiednio 9%, 12% i 15% sumy ubezpieczenia upraw, z wyłączeniem

ubezpieczanych ryzyk, dopłaty do składek producentów rolnych będą stosowane w wysokości do 65% składki do wysokości odpowiednio 9%, 12% i 15% sumy ubezpieczenia. W stosunku do ubezpieczeń w 2016 r. oznacza to poprawę procentowej stawki taryfowej ubezpieczenia dla składki ubezpieczenia upraw drzew i krzewów owocowych oraz truskawek z dopłatami z 5% do 9%, 12% i 15%.

W 2017 r. dotowane ubezpieczenia są sprzedawane przez następujące zakłady ubezpieczeniowe:

- Powszechny Zakład Ubezpieczeń S. A.,
- Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych „TUW”,

- Concordia Polska Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych,
- Pocztowe Towarzystwo Ubezpieczeń Wzajemnych,
- InterRisk Towarzystwo Ubezpieczeń SA Vienna Insurance Group.

Producenci rolni zobowiązani są do ubezpieczenia, co najmniej 50% powierzchni upraw, na powierzchni których zostały wypłacone płatności bezpośrednio. Producent rolny ma obowiązek zawarcia umowy ubezpieczenia z wybranym zakładem ubezpieczeń, który zawarł z ministrem właściwym do spraw rolnictwa umowę w sprawie dopłat, albo innym wykonującym działalność ubezpieczeniową w zakresie ubezpieczenia upraw zbóż, kukurydzy, rzepaku, rzepiku, chmielu, tytoniu, warzyw gruntowych, drzew i krzewów owocowych, truskawek, ziemniaków, bu-

raków cukrowych lub roślin strączkowych, od zasiewu lub wysadzenia do ich zbioru, od ryzyka wystąpienia szkód spowodowanych przez powódź, grad, suszę, ujemne skutki przemierznięcia oraz przymrozki wiosenne.

Producent rolny, który nie spełni obowiązku zawarcia umowy ubezpieczenia obowiązkowego, podlega karze za niespełnienie tego obowiązku w równowartości w złotych 2 euro od 1 ha.

Powyzsze kary nie są jednak stosowane wobec rolników w przypadku:

- nie zawarcia przez ministra właściwego do spraw rolnictwa umów w sprawie dopłat do ubezpieczenia upraw rolnych i zwierząt gospodarskich;
- gdy rolnik nie zawrze umowy ubezpieczenia obowiązkowego z po-

wodu pisemnej odmowy, przez co najmniej dwa zakłady ubezpieczeń, które zawarły z ministrem właściwym do spraw rolnictwa umowy w sprawie dopłat, w szczególności z powodu zaoferowania ubezpieczenia w stawkach taryfowych przekraczających 6% sumy ubezpieczenia.

Nie zawarcie przez rolników umów ubezpieczenia upraw rolnych lub zwierząt gospodarskich nie ma wpływu na otrzymanie płatności bezpośrednich, uniemożliwia jednak otrzymanie dodatkowej pomocy krajowej w związku ze stratami powodowanymi przez niekorzystne zjawiska atmosferyczne w pełnej wysokości. Brak polisy ubezpieczenia powoduje obniżenie pomocy krajowej o 50%.

Departament Finansów

☎ 22 623 20 21

Zdjęcia: fotolia, ©Pantherstock/ Photogenica

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa

w miejsce znoszonych Agencji Nieruchomości Rolnych i Agencji Rynku Rolnego

■ Optymalizacja agencji rolnych

23 marca 2017 r. w Dzienniku Ustaw zostały ogłoszone ustawy z 10 lutego 2017 r. o *Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa* oraz przepisy wprowadzające ustawę o *Krajowym Ośrodku Wsparcia Rolnictwa*. Oba akty prawne mają na celu optymalizację działań funkcjonujących agencji rolnych. W istniejącym obecnie stanie prawnym w obszarze rolnictwa funkcjonują trzy agencje rolne: Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Agencja Rynku Rolnego oraz Agencja Nieruchomości Rolnych. Dwie pierwsze instytucje pełnią przy tym funkcję akredytowanych agencji płatniczych Unii Europejskiej. W odbiorze społecznym prowadzi to do nieprzejrzystości, zdublowania i rozmycia kompetencji i odpowiedzialności w dziedzinie wsparcia rolnictwa. Konieczne jest zatem ograniczenie liczby funkcjonujących w Polsce agencji rolnych, tj. ARiMR, ARR i ANR do jednej agencji płatni-

czej tj. ARiMR oraz utworzenie jednostki odpowiedzialnej za zadania w zakresie programowania rozwoju polskiej wsi i gospodarowania nieruchomościami rolnymi, pozostającymi w zasobie Skarbu Państwa – Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa.

■ Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa

Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (KOWR) z siedzibą w Warszawie rozpocznie działalność 1 września br. KOWR kierować będzie Dyrektor Generalny powołany przez Prezesa Rady Ministrów na wniosek ministra właściwego do spraw rozwoju wsi. Ośrodek wyposażony zostanie także w struktury terenowe, odpowiadające administracyjnemu podziałowi kraju i działające na szczeblu województw. Bazą do utworzenia struktur terenowych będą ich działające aktualnie odpowiedniki jednostek organizacyjnych ARR i ANR. W efekcie zatem oczekiwać

należy pozytywnych aspektów ekonomicznych, wynikających ze scalenia tych struktur.

KOWR będzie realizować dotychczasowe zadania ANR wynikające:

- z ustawy z 19 października 1991 r. o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa;
- z ustawy z 11 kwietnia 2003 r. o kształtowaniu ustroju rolnego;
- z ustawy z 8 lipca 2005 r. o realizacji prawa do rekompensaty z tytułu pozostawienia nieruchomości poza obecnymi granicami Rzeczypospolitej Polskiej.

Ponadto KOWR przejmie 15 zadań Agencji Rynku Rolnego. Natomiast 12 zadań tej Agencji przekazanych zostanie do Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. KOWR w szczególności będzie:

- monitorował produkcję biogazu rolniczego, rynek biokomponentów i biopaliw ciekłych, produkcję biopłynów;
- gromadził informacje dotyczące istniejącej, będącej w budowie lub planowanej infrastruktury energetycznej służącej do wytwarzania energii elektrycznej z biogazu rolniczego oraz biokomponentów, o których mowa w ustawie z 25 sierpnia 2006 r. o biokomponentach i biopaliwach ciekłych;
- obsługiwał fundusze promocji produktów rolno-spożywczych;
- prowadził działania promocyjne i informacyjne mające

na celu promowanie produktów rolnych i żywnościowych, metod ich produkcji, a także systemów jakości produktów rolnych i żywnościowych, z wyłączeniem działań informacyjnych i promocyjnych dotyczących rolnictwa i gospodarki żywnościowej realizowanych przez ministrów właściwych do spraw: rolnictwa, rynków rolnych, rybołówstwa lub rozwoju wsi.

KOWR wykonywać będzie również zadania delegowane z ARiMR m.in. w zakresie dotyczącym:

- programu „Owoce i warzywa w szkole”;
- dopłat do spożycia mleka i przetworów mlecznych w placówkach oświatowych;
- rynku cukru, w tym w zakresie dywersyfikacji przemysłu cukrowniczego, monitorowania produkcji oraz opłat na rynku cukru, przetwarzania cukru przemysłowego i rafinacji cukru przywiezionego spoza Unii Europejskiej;
- interwencyjnych zakupów i sprzedaży produktów rol-

nych na poszczególnych rynkach, w tym masła, odtłuszczonego mleka w proszku, zbóż i mięsa.

Zupełnie nowym obowiązkiem będzie wspieranie działań na rzecz odnawialnych źródeł energii, w szczególności w rolnictwie. Ponadto Rada Ministrów będzie mogła powierzyć KOWR realizację innych zadań niż wcześniej określone, związanych z funkcjonowaniem rynków produktów rolnych i żywnościowych. Docelowo KOWR będzie miał także kompetencje w zakresie doradztwa rolniczego i programowania urbanistyczno-planistycznego dla wsparcia rozwoju obszarów wiejskich oraz gmin wiejskich i miejsko-wiejskich, wraz z budową niezbędnych struktur administracyjnych w tym zakresie.

■ Pełnomocnik do spraw utworzenia KOWR

Stosownie do przepisów ustawy *Przepisy wprowadzające ustawę o KOWR*, Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi powołał Pełnomocnika do spraw utworzenia Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa. Pełnomocnikiem tym został sekretarz stanu w MRiRW Zbigniew Babalski. Celem działania Pełnomocnika jest zorganizowanie KOWR, w tym w szczególności:

- przygotowanie propozycji w zakresie siedzib oddziałów terenowych i biura KOWR;
- podejmowanie czynności związanych z przejmowaniem przez KOWR i ARiMR praw i obowiązków, w tym mienia ANR i ARR;

- podejmowanie czynności związanych z uregulowaniem stosunków pracy z pracownikami ANR i ARR.

■ Korzyści dla rolników

Podstawową korzyścią dla rolników będzie to, że sprawy związane z płatnościami będą załatwiać jedynie w ARiMR, która ma bardziej rozbudowane struktury niż ARR. Natomiast Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa, w przeciwieństwie do Agencji Nieruchomości Rolnych, wyposażony zostanie w struktury terenowe, odpowiadające administracyjnemu podziałowi kraju i działające na szczeblu województw. Dzięki tym zmianom rolnicy będą mieli ułatwiony dostęp do instytucji działających na rzecz rolnictwa.

Departament Gospodarki Ziemią

☎ 22 623 18 41

Zdjęcia: fotolia, ©Pantherstock/ Photogenica

Ochrona roślin bezpieczna dla pszczoł

O kres wiosenny to czas szczególnie niebezpieczny dla owadów oblatujących kwitnące rośliny, zwłaszcza dla pszczoły miodnej (*Apis mellifera*), trzmieli (*Bombus* sp.) oraz murarki ogrodowej (*Osmia rufa*), należących także do rodziny pszczołowatych. W wyniku niewłaściwego prowadzenia zabiegów ochrony roślin corocznie zdążają się bowiem przypadki upadków rodzin pszczelich. Wyniki badań pozostałości środków ochrony roślin wykonywane przez laboratorium Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – PIB potwierdzają ich obecność w organizmach owadów zapylających oraz w pierdze. Mimo, że ilości te nie zawsze bezpośrednio prowadzą do śmierci owadów, to jednak znacząco osłabiają rodziny pszczele i powodują, że są one bardziej narażone na inne szkodliwe czynniki.

Wprowadzone w ostatnich latach zmiany prawne, jak i prowadzone przez resort rolnictwa działania pozalegisłacyjne dotyczące bezpiecznego stosowania środków ochrony roślin, mają za zadanie zwiększać bezpieczeństwo populacji tych owadów.

Obecnie środki ochrony roślin dopuszczane są do obrotu zgodnie z zasadami określonymi w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady nr 1107/2009 (WE) z 21 października 2009 r. dotyczącym wprowadzenia do obrotu środków ochrony roślin i uchylającym dyrektywę Rady 79/117/WE i 91/414/EWG oraz zgodnie z przepisami ustawy z 8 mar-

ca 2013 r. o *środkach ochrony roślin*. Uwzględniając ww. przepisy, do obrotu mogą być dopuszczone tylko środki ochrony roślin, które przy prawidłowym stosowaniu, zgodnie z ich przeznaczeniem, nie stanowią zagrożenia dla zdrowia

gdzie pszczoły mają pożytek/ Usuwać lub przykrywać ule podczas zabiegu i przez (określić czas) po zabiegu/ Nie stosować, kiedy występują kwitnące chwasty/ Usuwać chwasty przed kwitnieniem/ Nie stosować przed (określić czas)”.
 gdzie pszczoły mają pożytek/ Usuwać lub przykrywać ule podczas zabiegu i przez (określić czas) po zabiegu/ Nie stosować, kiedy występują kwitnące chwasty/ Usuwać chwasty przed kwitnieniem/ Nie stosować przed (określić czas)”.

Dla ochrony zapylaczy istotne jest przestrzeganie zasad dobrej praktyki ochrony roślin oraz ogólnych zasad integrowanej ochrony roślin

człowieka, zwierząt lub dla środowiska, w tym dla owadów zapylających. Na etapie rejestracji poszczególnych preparatów dokonywana jest każdorazowo ocena ryzyka dla owadów zapylających, w tym w etykietach zamieszczane są, o ile to konieczne, zwroty określające szczególne środki ostrożności np.: „Niebezpieczne dla pszczoł/ W celu ochrony pszczoł i innych owadów zapylających nie stosować na rośliny uprawne w czasie kwitnienia/ Nie używać w miejscach

Planując zabiegi ochrony roślin oraz dokonując wyboru preparatu należy zatem uważnie przeczytać załączoną etykietę, zwracając szczególną uwagę na zwroty dotyczące ochrony zapylaczy.

Należy także podkreślić, że zgodnie z zapisami art. 31 rozporządzenia 1107/2009, do treści zezwolenia i etykiety środka ochrony roślin wprowadzany jest zapis: „Przed zastosowaniem środka należy poinformować o tym fakcie wszystkie zainteresowane strony, które mogą

być narażone na znoszenie cieczy roboczej i które zwróciły się o taką informację”. Zwrot ten jest zamieszczany w treści etykiet wszystkich dopuszczanych do obrotu środków ochrony roślin stosowanych na terenie otwartym w formie oprysku. Planując zabiegi ochrony upraw szczególnie chętnie oblatywanych przez pszczoły (np. rzepak), lub w których obecne są kwitnące chwasty, należy zatem informować o tym właścicieli pobliskich pasiek, tak aby mieli oni możliwość zamknięcia uli, jeżeli wymaga tego bezpieczeństwo pszczół.

pożytecznych oraz stwarzanie warunków sprzyjających ich występowaniu, w szczególności dotyczy to owadów zapylających i naturalnych wrogów organizmów szkodliwych. Kiedy jest więc to możliwe należy zrezygnować z chemicznej ochrony, korzystając z metod biologicznych – trudniejszych, ale bezpiecznych dla środowiska.

Zabieg z zastosowaniem środków ochrony roślin przeznaczonych dla użytkowników profesjonalnych powinien być wykonywany przez osoby, które ukończyły szkolenie w zakresie stosowania środków ochro-

W celu zaznajomienia stosujących środki ochrony roślin z przepisami prawa oraz zaleceniami w tym zakresie, na stronie internetowej Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi (www.minrol.gov.pl) zamieszczane są szczegółowe informacje, w tym dotyczące integrowanej ochrony roślin (metodyki integrowanej ochrony roślin, poradniki dobrej praktyki ochrony roślin, informacje o systemach wspomaganie decyzji) oraz broszury dotyczące dobrej praktyki ochrony roślin. Jedną z nich dotyczy „Ochrony zapylaczy podczas stosowania środków ochrony roślin” i stanowi wykaz praktycznych wskazówek zarówno dla rolnika, jak i doradcy.

Informacje z zakresu ochrony roślin dostępne są również na stronach internetowych instytutów naukowo-badawczych, w szczególności Instytutu Ochrony Roślin – Państwowego Instytutu Badawczego w Poznaniu (www.iior.poznan.pl), Instytutu Uprawy i Nawożenia – PIB w Puławach (www.iung.pulawy.pl) oraz Instytutu Ogrodnictwa w Skierniewicach (www.inhort.pl). W ramach programu wieloletniego realizowanego przez Instytut Ochrony Roślin – PIB w Poznaniu, utworzona została w 2016 r. nowa strona internetowa pn. *Platforma Sygnalizacji Agrofagów* (www.agrofagi.com.pl), której celem jest przede wszystkim dostarczenie rolnikom wiedzy i narzędzi (programy ochrony roślin, informacje o sygnalizacji agrofagów) do planowania skutecznej i bezpiecznej ochrony roślin.

Pamiętajmy, ochrona pszczoły miodnej i innych organizmów pożytecznych to nie tylko obowiązek, ale i warunek uzyskania wysokiego i dobrej jakości plonu.

Departament Hodowli i Ochrony Roślin

☎ 22 623 21 51

Zdjęcia: fotolia, ©Pantherstock/ Photogenica

Planując zabiegi ochrony upraw szczególnie chętnie oblatywanych przez pszczoły, należy poinformować o tym właścicieli pobliskich pasiek, aby mieli oni możliwość zamknięcia uli

Dla ochrony zapylaczy istotne znaczenie ma także przestrzeganie przez stosujących środki ochrony roślin zasad dobrej praktyki ochrony roślin oraz ogólnych zasad integrowanej ochrony roślin. We wszystkich państwach członkowskich UE obowiązek stosowania ww. zasad wprowadzony został 1 stycznia 2014 r. Katalog wymagań integrowanej ochrony roślin określa rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 18 kwietnia 2013 r. w sprawie wymagań integrowanej ochrony roślin. Jednym z nich jest ochrona organizmów

roślin lub inne równoważne specjalistyczne szkolenie prowadzone na podstawie przepisów ustawy o *środkach ochrony roślin*. Szkolenia te obejmują zagadnienia związane ze stosowaniem środków ochrony roślin, metodami ich ograniczenia oraz aktualnymi regulacjami prawnymi. Nie należy zatem zaniedbywać tego obowiązku. Aby zachować całkowite bezpieczeństwo, do zabiegu z zastosowaniem środków ochrony roślin należy także używać sprzętu, który jest sprawny technicznie i właściwie skalibrowany.

Ułatwienia w wysyłce ziemniaków

W roku bieżącym zmianie ulegną zasady wysyłki ziemniaków z Polski do innych państw członkowskich Unii Europejskiej. Działania Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi na rzecz wprowadzenia ułatwień w międzynarodowym handlu polskimi ziemniakami zaowocowały bowiem uzyskaniem akceptacji ze strony pozostałych państw członkowskich oraz Komisji Europejskiej dla rozwiązań postulowanych przez krajowych producentów. Podkreślić należy, że zmiany te są korzystne przede wszystkim dla specjalistycznych gospodarstw, przestrzegających przy produkcji ziemniaka wysokich standardów fitosanitarnych, a przede wszystkim dbających o zdrowotność materiału wykorzystywanego do nasadzeń.

Ziemniaki są tradycyjnie ważnym gatunkiem uprawianym w Polsce, co powoduje, że są one sadzone w ok. 400 tys. gospodarstw na powierzchni około 300 tys. ha. Powierzchnia uprawy ziemniaka obejmuje zatem wciąż znaczący udział w strukturze zasiewów (2,8% w 2016 r.).

Polska jest więc dużym producentem ziemniaka, posiadającym istotny potencjał eksportowy. Możliwość wysyłki ziemniaków do innych państw członkowskich ogranicza jednak występowanie na terenie na-

szego kraju bakterii *Clavibacter michiganensis* ssp. *sepedonicus* (Cms). Bakteria ta ma w Unii Europejskiej status organizmu kwarantannowego i podlega obowiązkowi zwalczania. Przepisy UE określają przy tym jednolite zasady zwalczania i zapobiegania rozprzestrzenianiu się tej bakterii, które powinny być stosowane przez wszystkie państwa członkowskie. Wprawdzie w ostatnich latach udało się istotnie ograniczyć jej występowanie, jest ono jednak nadal znacząco wyższe niż w pozostałych państwach członkowskich.

W 2004 r. Polska została zobligowana do przyjęcia dodatkowych wymagań fitosanitarnych obowiązujących przy wysyłce ziemniaków do innych państw członkowskich. Wiązało się to ze wspomnianym powyżej wyższym poziomem występowania bakterii Cms w porównaniu z innymi państwami członkowskimi, a także przypadkami wysyłki do innych państw członkowskich ziemniaków, które okazywały się porażone przez tę bakterię.

Zgodnie z nałożonymi na Polskę zobowiązaniami wysyłane ziemniaki musiały być obowiązkowo badane pod kątem obecności bakterii Cms przy zwiększonej do 400 bulw próbie pobieranej z każdych 25 ton wysyłanych ziemniaków. Ponadto, badaniom laboratoryjnym na obecność bakterii Cms musiały być pod-

dawane wszystkie pozostałe partie ziemniaków, wyprodukowane w gospodarstwie, z którego pochodziły wysyłane ziemniaki. Potwierdzeniem spełnienia powyższych warunków było zaświadczenie wydawane przez Państwową Inspekcję Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN). Dodatkowo przesyłka powinna być zaplombowana przez inspektorów PIORiN, a informacja o takiej przesyłce powinna być przekazana do służby fitosanitarnej państwa członkowskiego, do którego jest przeznaczona. W 2013 r. zasady te zostały zmodyfikowane, i ziemniaki pochodzące z miejsc produkcji, w których wysadzone zostały jedynie sadzeniaki ziemniaka zaopatrzone w paszport roślin lub inne ziemniaki urzędowo badane na obecność bakterii Cms, mogły być wysyłane do innych państw członkowskich UE po przeprowadzeniu badań jedynie wysyłanych partii.

Powyższe zasady, gwarantujące bezpieczeństwo wysyłki, były jednak niezmiernie uciążliwe dla producentów i eksporterów i w istotny sposób przyczyniły się do ograniczenia liczby wysyłanych bulw ziemniaka z Polski na rynek europejski, w szczególności ziemniaków młodych.

Wykorzystując fakt, że w ostatnich latach w istotny sposób udało się ograniczyć występowanie bakterii Cms w naszym kraju, zwłaszcza

w profesjonalnych gospodarstwach towarowych, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi wystąpiło z inicjatywą rewizji dotychczasowych zasad wysyłki ziemniaków z Polski na rynki innych państw członkowskich. Propozycje Polski były dyskutowane na forum UE, zarówno z przedstawicielami Komisji Europejskiej jak i pozostałych państw członkowskich. W roku bieżącym zasady nadzoru fitosanitarnego nad produkcją ziemniaka w Polsce były także przedmiotem audytu ekspertów Komisji Europejskiej. Ostatecznie, w wyniku przeprowadzonych negocjacji osiągnięto akceptację dla następujących, oczekiwanych przez rolników, uproszczeń dotychczasowych zasad wysyłki:

- wprowadzenie możliwości wysy-

porządzenia, o ile dokumenty zgromadzone przez wojewódzkiego inspektora pozwolą na potwierdzenie spełnienia niezbędnych wymagań, ✓ przyjęcia w miejscu produkcji dodatkowych środków fitosanitarnych, takich jak:

- ◇ wykorzystywanie do sadzenia jedynie materiału o zdrowotności potwierdzonej urzędowymi badaniami,
- ◇ przestrzegania dodatkowego „protokołu higienicznego” (jak ograniczenia dotyczące wykorzystywania maszyn i urządzeń stosowanych w produkcji ziemniaka w gospodarstwach nie mających statusu miejsc produkcji wolnych od bakterii Cms, regularne czyszczenie i dezynfekcja obiektów i urządzeń wykorzystywanych w produkcji),

wymaga jednak od producentów dalszego podnoszenia fitosanitarnych standardów produkcji. Przede wszystkim konieczna jest dbałość o zdrowotność materiału wykorzystwanego do nasadzeń. Pamiętajmy, że gwarancję zdrowotności dają jedynie sadzeniaki zaopatrzone w paszport roślin lub ziemniaki pochodzące z tzw. „samozapotrzenia”, poddane urzędowemu badaniu na obecność organizmów kwarantannowych przez PIORiN. Opłaty za te badania, uwzględniające jedynie rzeczywiste koszty ponoszone przez PIORiN, są przy tym niewspółmiernie niższe od strat, jakie wiąże się z wystąpieniem bakterii Cms w gospodarstwie. Aby zabezpieczyć gospodarstwo przed organizmami kwarantannowymi nie można zaniedbywać także czyszczenia i dezynfekcji magazynów, przechowalni, maszyn, urządzeń, opakowań i innych przedmiotów wykorzystywanych w produkcji.

Gospodarstwa, które już dzisiaj spełniają powyższe wymagania, powinny ubiegać się o status miejsc produkcji wolnych od bakterii Cms – w takim przypadku, jak zostało to przedstawione powyżej, będą one mogły wysyłać ziemniaki do innych państw członkowskich bez potrzeby ich wcześniejszego badania. Jedynie stałe podnoszenie standardów fitosanitarnych w produkcji przez wszystkich producentów pozwoli na dalsze ograniczenie występowania bakterii Cms – jak miało to już miejsce w niektórych sektorach produkcji ziemniaka, a przede wszystkim w produkcji ziemniaków młodych. To z kolei pozwoli w przyszłości na całkowite zniesienie dodatkowych wymagań obowiązujących przy wysyłce polskich ziemniaków.

Możliwość wysyłki ziemniaków do państw członkowskich UE ogranicza występowanie na terenie Polski bakterii Cms, podlegającej zgodnie z unijnymi przepisami obowiązkowi zwalczania i zapobiegania rozprzestrzenianiu się tej bakterii

łania bulw ziemniaków bez konieczności ich badania, jeżeli pochodzą one z gospodarstwa uznanego przez PIORiN za miejsce produkcji wolne od bakterii Cms. Miejsce produkcji będzie uznawane za wolne od bakterii Cms na podstawie:

- ✓ co najmniej 3-letniej kontroli występowania bakterii, obejmującej monitoringowe badania laboratoryjne produkowanych ziemniaków. Do czasu kontroli występowania bakterii przed zatwierdzeniem miejsca produkcji, będzie mógł zostać jednak zaliczony czas przed wejściem w życie projektowanego roz-

◇ zakaz wprowadzania do miejsca produkcji, bulw ziemniaków o nieznanym zdrowotności;

- pobieranie do badań na obecność bakterii Cms z partii ziemniaków przeznaczonych do wysyłki do innych państw członkowskich na dotychczasowych zasadach, prób o wielkości 200 bulw z każdego 25 t, co dwukrotnie ograniczy koszty takich badań;
- odstąpienie od obowiązku plombowania środka transportu, jakim wysyłane są z Polski ziemniaki.

Pełne wykorzystanie osiągniętych uproszczeń w wysyłce ziemniaków

Polska wieś i rolnictwo 2016

Opinie na temat jakości żywności na podstawie wyników corocznego badania opinii społecznej

Prezentujemy kolejne wyniki badania pn. „Polska wieś i rolnictwo” – cyklicznego badania opinii publicznej realizowanego już od 2003 r.¹

W pierwszym artykule z tego cyklu, opublikowanym w poprzednim numerze „Biuletynu”, prezentowaliśmy oceny Wspólnej Polityki Rolnej w kontekście zmian zachodzących na obszarach wiejskich. Tym razem chcielibyśmy przybliżyć czytelnikom opinie mieszkańców wsi na temat jakości i nawyków żywieniowych.

Przepisy ustawy z 16 listopada 2016 r. o zmianie niektórych ustaw w celu ułatwienia sprzedaży żywności przez rolników (Dz. U. z 5 grudnia 2016 r.) wprowadziły szereg ułatwień i przepisów umożliwiających sprzedaż i przetwarzanie produktów roślinnych oraz zwierzęcych przez rolnika w ramach *rolniczego handlu detalicznego* – który nierzadko, potocznie nazywany jest „sprzedażą bezpośrednią”. Sprzedaż ta może odbywać się w miejscach, w których produkty zostały wytworzone lub w miejscach przeznaczonych do prowadzenia handlu. Z badania „Polska wieś i rolnictwo 2016” wynika, że blisko 2/3 mieszkańców wsi (63%) kupuje produkty żywnościowe w ramach sprzedaży bezpośredniej. Kupujący decydują się na tę formę zakupów przede wszystkim ze względu na przekonanie, że uzyskują w ten sposób produkty o lepszej jakości oraz produkty świeże. Ważnym kry-

terium przy decyzji o zakupie w ramach sprzedaży bezpośredniej była również znajomość producenta/sprzedawcy i fakt, że produkty nabyte w ten sposób są smaczniejsze od pozostałych.

W realizowanym cyklicznie badaniu weryfikowana jest również m.in. rozpoznawalność produktów oznaczonych systemami jakości żywności. Mieszkańcy wsi oceniali rozpoznawalność krajowych jak i unij-

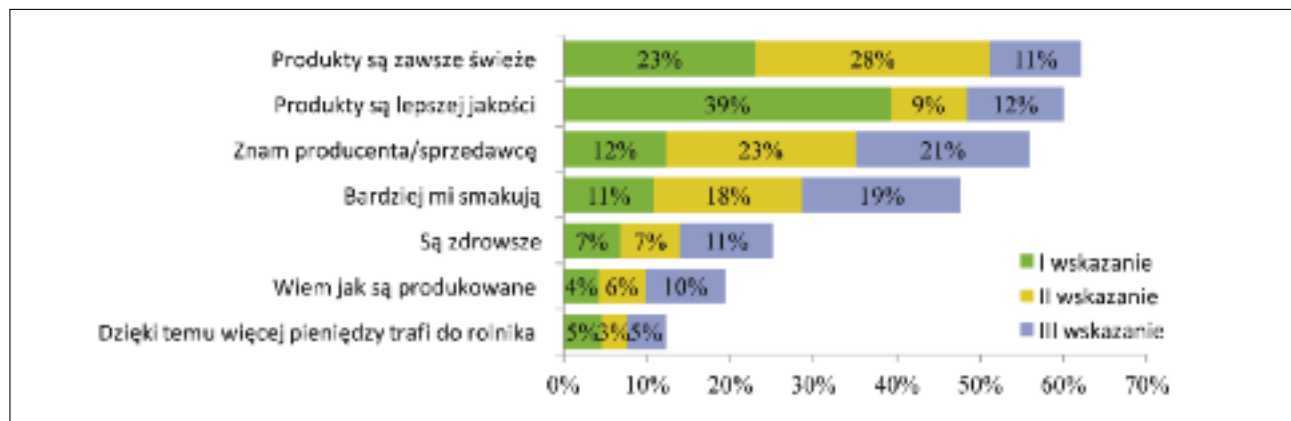

Ponad 60% mieszkańców wsi kupuje produkty żywnościowe w ramach sprzedaży bezpośredniej

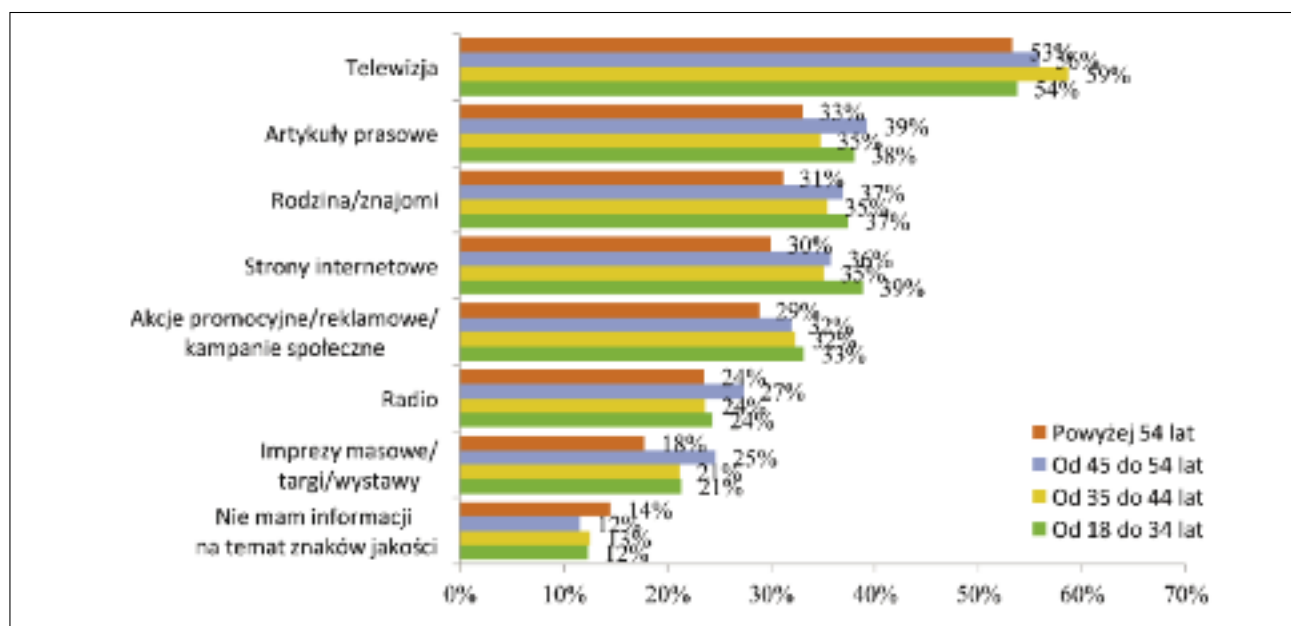
Konsumenci podczas zakupów żywności coraz częściej kierują się nie tylko ceną produktów, ale i ich walorami smakowymi, zdrowotnymi, jak również tradycją wytwarzania lub ściślejszą kontrolą procesu produkcji. W ostatnich latach obserwuje się zwiększenie zainteresowania konsumentów krajowych i zagranicznych produktami wysokiej jakości, regionalnymi, żywnością produkowaną metodami tradycyjnymi, a także żywnością pochodzącą z produkcji ekologicznej, o czym świadczą także wyniki badania.

nym systemów jakości żywności, w tym Poznaj Dobrą Żywność, Rolnictwo ekologiczne, Chroniona Nazwa Pochodzenia, Chronione Oznaczenie Geograficzne, Gwarantowana Tradycyjna Specjalność, Integrowana Produkcja, Jakość Tradycja, PQS – system jakości wieprzowiny, QMP – system jakości wołowiny oraz QAFP – System Gwarantowanej Jakości Żywności. Najszerszej rozpoznawalnym znakiem jest Poznaj Dobrą Żywność (63% mieszkańców wsi wskazało, że widziało produkty oznaczone

Odpowiedzi mieszkańców wsi kupujących w ramach sprzedaży bezpośredniej na pytanie: Dlaczego kupuje Pan (i) produkty żywnościowe w ramach sprzedaży bezpośredniej? (wielokrotny wybór z hierarchią)

Odpowiedzi mieszkańców wsi na pytanie: Z jakich źródeł czerpie Pan (i) informacje na temat znaków potwierdzających jakość produktów rolno-spożywczych? (wielokrotny wybór)

tym znakiem), Chroniona Nazwa Pochodzenia (57%) oraz Produkcja ekologiczna (56% mieszkańców wsi widziało ten znak na produktach). Jednocześnie blisko połowa (44%) osób biorących udział w badaniu stwierdziła, że dokonując zakupów produktów rolno-spożywczych zwraca uwagę na znaki jakości umieszczone na opakowaniu.

Corocznie rośnie również rozpoznawalność poszczególnych systemów jakości żywności. Największy przyrost wystąpił w przypadku systemu Chroniona Nazwa Pochodzenia (w 2013 r. co piąta osoba wi-

działa produkty oznaczone tym znakiem a w 2016 r. tych osób wśród mieszkańców wsi było już 57%), a także w przypadku systemu PQS – Systemu Jakości wierzprowiny (wzrost odsetka z 18% do 33%).

Informacje na temat znaków potwierdzających jakość produktów rolno-spożywczych badani najczęściej uzyskiwali z telewizji (55%), artykułów prasowych (36%), od rodziny/znajomych oraz ze stron internetowych (po 35%). Źródła informacji nieznacznie różniły się w poszczególnych przedziałach wiekowych

respondentów, lecz telewizja pozostawała kluczowym źródłem informacji dla ponad połowy respondentów bez względu na ich wiek.

Departament Strategii, Analiz i Rozwoju

☎ 22 623 18 44

Zdjęcie: fotolia

¹ W 2016 r. badanie było zlecane wspólnie przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, Agencję Nie ruchomości Rolnych, Kasę Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz Agencję Rynku Rolnego. Wywiady zostały przeprowadzone wśród 1 563 osób, co stanowi reprezentatywną ogólnopolską próbę badawczą. Na pytania odpowiadały osoby pełnoletnie mieszkające na wsi, wśród których 902 to osoby kierujące gospodarstwem rolnym.

Zasady zarządzania mieniem państwowym

1 stycznia 2017 r. weszła w życie ustawa z 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz. U. poz. 2259) oraz wprowadzająca ją ustawa, również z 16 grudnia 2016 r. – przepisy wprowadzające ustawę o zasadach zarządzania mieniem państwowym (Dz. U. poz. 2260). Powyższe ustawy dokonały istotnych zmian w zakresie podziału kompetencji i zadań pomiędzy organami administracji rządowej, także odnośnie wykonywania praw udziałowych należących do Skarbu Państwa w spółkach kapitałowych.

3 stycznia 2017 r. Rada Ministrów na podstawie art. 8 ust. 2 ustawy z 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym wydała Rozporządzenie w sprawie wykazu spółek, w których prawa z akcji Skarbu Państwa wykonują inni niż Prezes Rady Ministrów członkowie Rady Ministrów, pełnomocnicy Rządu lub państwowe osoby prawne (Dz.U. z 2017 r. poz. 10). Na tej podstawie Ministrowi Rolnic-

stwa i Rozwoju Wsi przekazane zostało uprawnienie do wykonywania praw z akcji i z udziałów należących do Skarbu Państwa, w 21 spółkach z sektora rolno-spożywczego.

Poniżej wykaz spółek, w których prawa z akcji i udziałów wykonuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi:

- Lubelski Rynek Hurtowy S.A. z siedzibą w Elizówce;
- Rolno-Spożywczy Rynek Hurtowy S.A. z siedzibą w Radomiu;
- Warszawski Rolno-Spożywczy Rynek Hurtowy S.A. z siedzibą w Broniszach;
- Zielonogórski Rynek Rolno-Towarowy S.A. z siedzibą w Zielonej Górze;
- Beskidzki Hurt Towarowy S.A. z siedzibą w Bielsko-Białej;
- Chłodnia Białystok S.A. z siedzibą w Białymstoku;
- Dolnośląskie Centrum Hurtu Rolno-Spożywczego S.A. z siedzibą we Wrocławiu;
- Małopolski Rynek Hurtowy S.A. z siedzibą w Tarnowie;

- Małopolskie Centrum Biotechniki Sp. z o.o. z siedzibą w Krasnem;
- Podkarpackie Centrum Hurtowe AGROHURT S.A. z siedzibą w Rzeszowie;
- Podlaskie Centrum Rolno-Towarowe S.A. z siedzibą w Białymstoku;
- Pomorskie Hurtowe Centrum Rolno-Spożywcze S.A. z siedzibą w Gdańsku;
- Rolno-Przemysłowy Rynek Hurtowy „Giełda Hurtowa” S.A. z siedzibą w Legnicy;
- Rolno-Spożywczy Rynek Hurtowy „Giełda Elbląska” S.A. z siedzibą w Elblągu;
- Stacja Hodowli i Unasieniania Zwierząt Sp. z o.o. z siedzibą w Bydgoszczy;
- Wałbrzyski Rynek Hurtowy S.A. z siedzibą w Wałbrzychu;
- Wielkopolskie Centrum Hodowli i Rozrodu Zwierząt w Poznaniu Sp. z o.o. z siedzibą w Tulcach;
- Zakłady Przemysłu Ziemniaczanego w Pile „Zetpezet” Sp. z o.o. z siedzibą w Pile;
- Wielkopolska Gildia Rolno-Ogrodnicza S.A. z siedzibą w Poznaniu;
- Przedsiębiorstwo Przemysłu Ziemniaczanego Trzemeszno Sp. z o.o. z siedzibą w Trzemesznie;
- Krajowa Spółka Cukrowa S.A. z siedzibą w Toruniu.

20 stycznia 2017 r. utworzono Wydział Nadzoru Właścicielskiego w Departamencie Gospodarki Ziemią, który realizuje nadzór właścicielski nad spółkami z udziałem Skarbu Państwa.

Departament Gospodarki Ziemią

☎ 22 623 18 41

Zdjęcie: Warszawski Rolno-Spożywczy Rynek Hurtowy S.A.

Warszawski Rolno-Spożywczy Rynek Hurtowy S.A. jest jedną z 21 spółek z sektora rolno-spożywczego, w których prawa z akcji i udziałów wykonuje Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Sprawy rewindykacyjne

W okresie powojennym na własność Państwa przejęto bez odszkodowania wiele majątków ziemskich i gospodarstw rolnych. W obowiązującym stanie prawnym dawni właściciele lub ich spadkobiercy nie mają możliwości skutecznego ubiegania się o zwrot przejętego mienia lub odszkodowanie. Wyjątek dotyczy sytuacji, w których przejęcie nieruchomości nastąpiło z naruszeniem obowiązującego wówczas prawa.

Podstawowym aktem prawnym dotyczącym nacjonalizacji nieruchomości ziemskich był dekret PKWN z 6 września 1944 r. o *przeprowadzeniu reformy rolnej*, który w art. 2 ust. 1 lit. e) przewidywał przejęcie na własność Państwa nieruchomości ziemskich o charakterze rolniczym, których rozmiar przekraczał bądź 100 ha powierzchni ogólnej, bądź 50 ha użytków rolnych, a na terenie województw poznańskiego, pomorskiego i śląskiego – 100 ha powierzchni ogólnej, niezależnie od wielkości użytków rolnych tej powierzchni.

Osoby kwestionujące przejęcie majątku na podstawie art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu, mogą wystąpić do właściwego ze względu na położenie nieruchomości wojewody, o wydanie decyzji stwierdzającej, że nieruchomość lub jej część nie podlegała przejęciu na własność Państwa. Podstawą uznania, że nieruchomość nie podpadała pod reformę rolną, może być powierzchnia mniejsza niż 50 ha lub 100 ha bądź brak rolnego charakteru. Przeważająca większość postępowań dotyczy wyłączenia spod przejęcia mieszkalnych części majątków (zespołów dwor-

sko-parkowych i pałacowo-parkowych) jako nieprzydatnych do realizacji celów reformy rolnej. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi, jako organ drugiej instancji, rozpatruje odwołania od decyzji wojewodów w tego typu sprawach. Jeśli gospodarstwo rolne mogło prawidłowo funkcjonować bez części mieszkalnej i odwrotnie, Minister stwierdza, że ta część nie podpadała pod reformę rolną. Gdy natomiast sporna nieruchomość pozostawała w funkcjonalnej łączności z rolniczą częścią majątku, nie ma podstaw do wyłączenia jej spod przejęcia i wówczas Minister wydaje decyzję odmowną.

W przypadku niektórych majątków decyzje dotyczące podpadania pod art. 2 ust. 1 lit. e) dekretu były wydawane już w latach czterdziestych i pięćdziesiątych XX wieku. W takich sytuacjach możliwe jest wystąpienie do Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi o stwierdzenie nieważności decyzji. Stwierdzenie nieważności następuje w szczególności wówczas, gdy decyzja rażąco narusza przepisy prawa stanowiące podstawę jej wydania (art. 156 § 1 pkt 2 Kodeksu postępowania administracyjnego). Minister Rolnictwa rozpatruje także – jako organ pierwszej instancji lub organ odwoławczy – wnioski o stwierdzenie nieważności decyzji (orzeczeń, zarządzeń) dotyczących przejęcia na własność Państwa nieruchomości na podstawie innych aktów prawnych, np. dekretu z 27 lipca 1949 r. o *przejęciu na własność Państwa* nie pozostających w faktycznym władaniu właścicieli nieruchomości ziemskich, położonych w niektórych powiatach województwa biało-

stockiego, lubelskiego, rzeszowskiego i krakowskiego czy ustawy z 12 marca 1958 r. o *sprzedaży państwowych nieruchomości rolnych* oraz uporządkowaniu niektórych spraw związanych z przeprowadzeniem reformy rolnej i osadnictwa rolnego.

Sprawy rewindykacyjne należą do spraw skomplikowanych pod względem prawnym i faktycznym. Rozpoznanie wniosku wymaga zgromadzenia archiwalnej dokumentacji pozwalającej na określenie statusu prawnego i charakteru nieruchomości według stanu na dzień przejęcia. Konieczne jest również ustalenie wszystkich spadkobierców dawnego właściciela przejętego majątku.

Liczba roszczeń osób poszkodowanych przez władze komunistyczne w latach powojennych jest bardzo duża i mimo upływu lat nie maleje. Każdego roku Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wydaje ok. 250 decyzji w różnego rodzaju sprawach rewindykacyjnych. W tych przypadkach, w których decyzja Ministra jest korzystna dla spadkobierców dawnych właścicieli nieruchomości, możliwe jest przejście do dalszego etapu realizacji roszczeń, czyli najczęściej do wystąpienia z żądaniem odszkodowawczym lub z żądaniem zwrotu nieruchomości (co do zasady w tych sytuacjach, gdy nieruchomość w dalszym ciągu stanowi własność Skarbu Państwa i nabycie nie jest chronione rękojmią wiary publicznej ksiąg wieczystych). Spory na tym tle rozstrzygają już jednak sądy powszechne.

Nowy program dla szkół

Przygotowanie do wdrożenia programu w roku szkolnym 2017/2018

Ustanowione w wyniku reformy i opublikowane w latach 2016-2017 przepisy unijne przewidują, że dwa, dotychczas całkowicie od siebie niezależne, a przede wszystkim odmiennie finansowane w ramach Wspólnej Polityki Rolnej programy „Mleko w szkole” oraz „Owoce i warzywa w szkole”, zostaną zastąpione od roku szkolnego 2017/2018 jednym wspólnym programem szkolnym.

W związku z powyższym państwa członkowskie rozpoczęły działania przygotowujące do wdrożenia od 1 sierpnia 2017 r. nowego zunifikowanego programu dla szkół, który wprowadza wiele, często kluczowych zmian w dotychczasowe, w dużej mierze sprawdzone i dobrze funkcjonujące w przypadku Polski programy dystrybucji szkolnej. Zmianie ulegają m.in. zasady finansowania wsparcia ze środków unijnych wprowadzając w obu komponentach (mlecznym i owocowo-warzywnym) roczne limity dopłat w postaci „kopert” przydzielonych każdemu państwu członkowskiemu. Rezygnuje się ponadto z istniejącego w programie „Owoce i warzywa w szkole” obowiązku współfinansowania programu z budżetów państw członkowskich, pozostawiając to, jako element pożądanym jednak nieobligatoryjnym, a także wprowadza się obowiązek realizacji w ramach komponentu mlecznego programu dodatkowych działań, takich jak działania edukacyjne, promocja, monitoring i kontrola. Ponadto proponuje się, aby na zasadzie priorytetu skoncentrować się w ramach programu na dystrybucji świeżych owoców i warzyw oraz mleka spożywczego.

Przyjęta reforma, dzięki jednolite-

mu podejściu w oparciu o wspólne ramy prawne i finansowe, ma pozwolić państwom członkowskim zmaksymalizować efekty dystrybucji w ramach stałego budżetu i zwiększyć efektywność zarządzania,

ko idącym zmianom poddany zostanie komponent mleczny, z uwagi na fakt, że większość zreformowanych przepisów zaczerpnięto z dotychczasowego programu „Owoce i warzywa w szkole”.

Łączny unijny budżet na realizację nowego programu dla UE-28 wynosi w skali roku szkolnego 250 mln euro. Projekt decyzji Komisji określającej ostateczny podział na państwa członkowskie został przyjęty na Komitecie do spraw Wspólnej Organizacji Rynków Rolnych 9 marca 2017 r. W wyniku

Od roku szkolnego 2017/2018 programy „Mleko w szkole” i „Owoce i warzywa w szkole” zostaną zastąpione jednym wspólnym programem szkolnym

a w rezultacie zwiększyć efektywność kosztową w porównaniu do programów realizowanych oddzielnie. Jednocześnie wymusza pewne działania dostosowawcze także w tych państwach, w których mechanizmy „Mleko w szkole” oraz „Owoce i warzywa w szkole” realizowane były dotychczas bardzo efektywnie. Przy czym bardziej dale-

przyjętych ustaleń Polska otrzyma łącznie na realizację programu dla szkół ok. 26 mln euro, w tym na komponent owocowo-warzywny 14,98 mln euro, a na komponent mleczny 11,04 mln euro, zajmując czwarte miejsce w UE-28, po Niemczech, Francji i Włoszech. Dzięki staraniom Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi ostatecznie

otrzymana przez Polskę kwota przewyższa dla roku szkolnego 2017/2018 o blisko 4,2 mln euro kwotę początkowo alokowaną naszemu krajowi przez KE w rozporządzeniu Rady (UE) 2016/795 z 11 kwietnia 2016 r. zmieniającym rozporządzenie (UE) nr 1370/2013 określające środki dotyczące ustalania niektórych dopłat i refundacji związanych ze wspólną organizacją rynków produktów rolnych (Dz. Urz. UE z 24.05.2016 L 135 str. 115).

W ramach rocznych kwot z budżetu UE państwa członkowskie mogą, oprócz finansowania dostaw produktów mlecznych oraz owocowo-warzywnych do placówek oświatowych, wykorzystać do 15% przyznanych im środków finansowych na towarzyszące działania edukacyjne, na przykład organizowanie degustacji, zakładanie i prowadzenie ogródków przyszkolnych, organizowanie wizyt w gospodarstwach i podobnych działań służących zainteresowaniu dzieci rolnictwem. Ponadto, do 10% otrzymanych środków budżetowych, państwa członkowskie mogą przeznaczyć na sfinansowanie kosztów powiązanych, takich jak materiały informacyjne i promocyjne oraz koszty monitorowania i oceny skuteczności realizowanego programu dla szkół.

Wprowadzenie górnego limitu finansowania z budżetu UE dla poszczególnych państw członkowskich, preferencje w zakresie dystrybuowanych do placówek oświatowych produktów świeżych i naturalnych (bez dodatków smakowych, cukru, substancji słodzących, soli oraz tłuszczu, z utrzymaną jednakże ograniczoną możliwością włączenia produktów mlecznych z załącznika V rozporządzenia 1308/2013) oraz obowiązkowa realizacja dodatkowych działań edukacyjno-kontrolnych, wymusza dyskusję nad kierunkiem niezbędnych

Polska otrzyma na realizację nowego programu dla szkół ok. 26 mln euro w roku szkolnym 2017/2018

zmian, zwłaszcza w kontekście poziomu dostępnego dofinansowania programu z budżetu krajowego.

W MRiRW już jesienią 2016 r. rozpoczęły się prace przygotowujące do wdrożenia nowego programu dla szkół, polegające m.in. na opracowaniu niezbędnych zmian legislacyjnych w prawodawstwie krajowym. Mają one na celu stworzenie w Polsce ram prawnych do administrowania programem dla szkół począwszy od roku szkolnego 2017/2018, w kontekście zmian wprowadzonych w przepisach UE, jak również w kontekście krajowych zmian instytucjonalnych związanych z utworzeniem począwszy od dnia 1 września 2017 r. jednej agencji płatniczej oraz powołaniem Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa i wygaszeniem ARR. Projektowana ustawa dostosowuje przepisy krajowe dotyczące realizacji programów „Mleko w szkole” oraz „Owoce i warzywa w szkole” do nowych przepisów UE dotyczących programu dla szkół oraz określa kompetencje i zadania poszczególnych organów związane z realizacją nowego programu dla szkół.

Ponadto, w MRiRW prowadzone są równoległe prace nad opracowaniem obowiązkowej, zgodnej z wymogami UE, strategii wdrożenia w Rzeczypospolitej Polskiej pomocy w formie dostarczania owoców i warzyw oraz mleka dla szkół, towarzyszących działań edukacyjnych oraz kosztów powiązanych, w latach szkolnych 2017/2018-

2022/2023. Założenia do przedmiotowej strategii są obecnie konsultowane w trybie roboczym z przedstawicielami sektora owocowo-warzywnego i mleczarskiego, jak również reprezentantami dotychczasowych dostawców tych produktów do placówek oświatowych. Ostateczna wersja strategii musi zostać przygotowana i przekazana do Komisji Europejskiej przez państwa członkowskie do 1 sierpnia 2017 r., określając m.in. takie zagadnienia jak: zasięg terytorialny wdrażania programu, jego cele i przewidywane rezultaty, łączny budżet, grupę docelową, produkty kwalifikujące się do dystrybucji w placówkach oświatowych i zasady ich udostępniania, towarzyszące działania edukacyjne oraz system promowania i oceny programu.

Kilka najbliższych miesięcy, które pozostają do rozpoczęcia roku szkolnego 2017/2018, będzie stanowiło okres intensywnych prac realizowanych zarówno po stronie instytucji rządowych, jak również przedstawicieli producentów, dostawców oraz szkół, tak, aby odnotowywane dotychczas przez Polskę sukcesy w realizacji mechanizmów „Mleko w szkole” oraz „Owoce i warzywa w szkole”, mogły być z podobnymi efektami kontynuowane w ramach nowego programu dla szkół.

Departament Rynów Rolnych

☎ 22 623 16 32

Zdjęcia: fotolia

Grunt to dobry zawód

Można go zdobyć w jednej z 47 szkół prowadzonych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi we wszystkich województwach prowadzi łącznie 47 zespołów szkół rolniczych, które usytuowane są w większości na terenach wiejskich. Często szkoły są położone w atrakcyjnym otoczeniu malowniczych terenów, jak w Rzemieniu, w województwie podkarpackim lub w Rudce w województwie podlaskim, czy Gołotczyźnie na Mazowszu, gdzie szkoły mieszczą się w zabytkowych zespołach pałacowo-parkowych. Minister prowadzi również szkoły, których siedzibami są duże miasta, np.: Bydgoszcz, Suwałki, Sandomierz lub Nowy Targ. Bez względu na to, gdzie znajdują się szkoły, uczniowie wskazują przede wszystkim na rodzinną i przyjazną atmosferę w nich panującą oraz doskonałe przygotowanie zawodowe.

Kształcenie w resortowych szkołach rolniczych odbywa się w zawodach obejmujących takie obszary jak: produkcja rolnicza, ogrodnictwo, technika rolnicza, przetwórstwo spożywcze, agrobiznes, kształtowanie krajobrazu, turystyka wiejska, usługi gastronomiczne, rybactwo śródlądowe, inżynieria środowiska i melioracja, weterynaria. Oferta kierunków nauczania w poszczególnych szkołach jest corocznie dostosowana do potrzeb regionu oraz predyspozycji i zainteresowań młodzieży. Bazę dydaktyczną do kształcenia praktycznego stanowią szkolne warsztaty i pracownie dydaktyczne oraz szkolne gospodarstwa rolne, a także gospodarstwa rolników indywidualnych, zakłady przetwórcze, placówki gastronomiczno-hotelarskie.

Szkoły rolnicze prowadzone przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w większości dysponują własnymi gospodarstwami rolniczymi, zapewniają korzystanie z nowoczesnego parku maszynowego. Do dyspozycji uczniów i nauczycieli pozostają kombajny zbożowe, dobrej klasy ciągniki (np.: John Deere, New Holland, Zetor Forterra), agregaty uprawowo-siewne i inne maszyny potrzebne w nowoczesnym gospodarstwie rolnym. Szkoły, w zależności od potrzeb, mogą pochwalić się

dzień i systemów energetyki odnawialnej. Ponadto, ZSCKR w Rzemieniu i ZSCKR w Janowie dysponują halami uprawowymi pozwalającymi na wykonywanie ćwiczeń z zakresu kształcenia praktycznego niezależnie od pory roku i panującej pogody, a Szkoła w Zduńskiej Dąbrowie może poszczycić się oborą edukacyjną z robotem udojowym i systemem zarządzania stadem.

Uczniowie, poza wiedzą i umiejętnościami związanymi z kierunkiem kształcenia, mogą zdobyć uprawnie-

Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi prowadzi 47 zespołów szkół rolniczych

najnowszymi i pokazowymi pracowniami do kształcenia zawodowego, są to, m. in., pracownie weterynaryjne (ZSCKR Nowy Targ, ZSCKR Nakło Śląskie, ZSCKR Bydgoszcz), żywieniowe (ZSCKR Brzostowo, ZSCKR Rzemień, ZSCKR Gołdkowo), architektury krajobrazu (ZSCKR Bonin, ZSCKR Dobrocin) oraz urzą-

nia do kierowania pojazdami mechanicznymi. Najczęściej są to ciągniki, ale w niektórych zawodach przewidziano również naukę jazdy samochodem. Do tego celu szkoły wyposażone są w place manewrowe i pojazdy służące do nauki jazdy.

Zachętą dla młodzieży do podejmowania nauki w resortowych szko-

łach rolniczych są innowacje pedagogiczne. Najciekawsze z nich to: *Enoturystryka – turystyka winiarska* oraz *Uprawa i wykorzystywanie roślin zielarskich* (ZSCKR Bystra), *Organizacja gospodarstw ekologicznych* (ZSCKR Hańczowa), *Florystyka i dekorowanie wnętrz* (ZSCKR Sokółów Podlaski), *Programowanie systemów agrotechnicznych rolnictwa precyzyjnego* (ZSCKR Siennica Różana). W kilku szkołach otwarto klasy mundurowe, w których realizowany jest program *Bezpieczeństwo pożarowe i cywilne ludności* (ZSCKR – Mieczysławów, Sejny, Sokółów Podlaski).

W szkołach młodzież ma możliwość zgłębiania wiedzy zawodowej i umiejętności, jak również rozwijania swoich pasji. W ZSCKR w Sokółowie Podlaskim prowadzone są zajęcia pn. *Teatr? Moja pasja...* Koło fotograficzne działa w ZSCKR w Bogdańcowicach, nauka jazdy konnej odbywa się w ZSCKR w Bobowicku, w Mokreszowie oraz Potoczku. W ZSCKR w Różańcu organizuje się warsztaty kulinarne dla rodziców

i uczniów pn. *Mamy gotują z córkami*. W ramach warsztatów pod kierunkiem Mistrza Kuchni odbywają się cykliczne zajęcia pn. *Kuchnia azjatycka i kuchnia włoska*.

Młodzież, podczas licznych imprez lokalnych, regionalnych i resortowych prezentuje swoje zdolności artystyczne, szczególnie muzyczne, aktorskie i recytatorskie, a także umiejętności kulinarne. W szkołach działają zespoły pieśni i tańca, promujące folklor, co sprzyja rozwojowi umiejętności interpersonalnych uczniów, integracji społeczności szkolnej oraz współpracy ze środo-

wiskiem lokalnym (ZSCKR – Gołdkowo, Okszów). W ZSCKR w Bydgoszczy, Powierciu i Potoczku popularnością cieszą się zespoły wokalo-instrumentalne, wykonujące muzykę popularną.

Uczniowie szkół prowadzonych przez Ministra Rolnictwa odnoszą sukcesy w wielu konkursach, olimpiadach wiedzy i umiejętności oraz w turniejach sportowych. Największą popularnością cieszą się: Olimpiada Wiedzy i Umiejętności Rolniczych, Ogólnopolski Konkurs Wiedzy o Ergonomii i Bezpieczeństwie Pracy w Rolnictwie, Olimpiada Wiedzy o Żywności, Wojewódzka Olimpiada Wiedzy o Ekologii i Ochronie

a w latach ubiegłych ZSCKR w Władzowie i Hańczowej.

Mówiąc o sukcesach uczniów szkół rolniczych, nie można pominąć ich dokonań w dyscyplinach sportu, między innymi w piłce nożnej, co dotyczy także dziewcząt (ZSCKR Bogdańcowice), badmintonie (ZSCKR Głubczyce), tenisie stołowym (ZSCKR Jabłoń), podnoszeniu ciężarów (ZSCKR Dobryszce) i zapasach (ZSCKR Karolewo). Swoje osiągnięcia uczniowie zawdzięczają ciężkiej pracy pod fachową opieką nauczycieli wychowania fizycznego oraz, w wielu przypadkach, bardzo dobrej bazie sportowej, którą dysponują szkoły resortowe. W tym miejscu należy wspomnieć o nowoczesnych obiektach sportowych w Bydgoszczy, Janowie, Potoczku, Mieszkowicach, Sokółowie Podlaskim, Nowosielskach i nowo powstającej w Kowalu.

Szkoły prowadzone przez Ministra Rolnictwa korzystają ze środków unijnych pozyskiwanych z różnych programów, m.in., Regionalnych Programów Operacyjnych, Programu Operacyjnego

Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój, ERASMUS+. Dzięki tym programom młodzież uczestniczy w wizytach studyjnych i odbywa staże za granicą, często w atrakcyjnych turystycznie miejscach, co pozwala na poszerzenie horyzontów i doskonalenie umiejętności językowych. Poza Wielką Brytanią i Niemcami, uczniowie wyjeżdżają do Grecji, Portugalii, Irlandii, Włoch, Hiszpanii, Francji, a nawet Szwajcarii oraz na Słowację, Węgry i Cypr. Projekty unijne pozwalają uczniom na zdobywanie

Nowoczesna obora wyposażona w system kamer, z których obraz transmitowany jest do szkolnej sali. Dzięki temu uczniowie ZSCKR w Zduńskiej Dąbrowie mogą na bieżąco obserwować naturalne zachowania krów

Środowiska, Olimpiada Wiedzy o Odnawialnych Źródłach Energii. Nierzadko laureaci konkursów uzyskują indeksy szkół wyższych. Każdego roku Fundacja Edukacyjna Perspektywy ogłasza ranking najlepszych liceów i techników w Polsce. W 19. edycji rankingu ZSCKR w Zduńskiej Dąbrowie zajęł 19. miejsce wśród szkół technicznych w kraju, 2. w województwie łódzkim i 1. w powiecie łowickim, tym samym szkoła otrzymała miano *Złotej Szkoły 2017*. Dobrą sławą w tym rankingu cieszą się inne szkoły Ministra, np. ZSCKR w Studzieńcu,

dotychczasowych umiejętności na kursach organizowanych w szkołach, m. in.: kurs menagera gastronomii, carvingu (dekoratione z warzyw), barmana, baristy, kelnera, obsługi kas fiskalnych, a także inseminacji bydła i trzody chlewnej oraz kombajnisty.

W struktury istniejących zespołów szkół zostały włączone centra kształcenia ustawicznego, które organizują kwalifikacyjne kursy zawodowe, kursy umiejętności zawodowych, a także inne formy pozaszkolne umożliwiające uzyskiwanie i uzupełnianie wiedzy, umiejętności oraz kwalifikacji zawodowych przez osoby dorosłe. Słuchacze

kwalifikacyjnych kursów zawodowych uzyskują uprawnienia w oparciu o szkolne gospodarstwa i warsztaty. Poza standardowymi kursami w zakresie rolnictwa (kwalifikacje: R. 3, R. 16, M. 1, M. 2, M. 43), które prowadzone są w większości szkół resortowych, w ZSCKR w Bogdanówkach i w Kowalu uruchomiono kurs R. 4. *Prowadzenie produkcji pszczelarskiej*. Kursanci nabywają

wiedzę i umiejętności praktyczne z zakresu prowadzenia pasieki metodami tradycyjnymi i ekologicznymi oraz prowadzenia sprzedaży produktów rolniczych i pszczelarskich.

Dla uczniów uczących się poza miejscem stałego zamieszkania

Boisko wraz z bieżnią w ZSCKR w Sokółowie Podlaskim

wiele szkół resortowych oferuje zakwaterowanie w internacie. Najczęściej są to wyremontowane, dobrze wyposażone obiekty, tak jak na przykład w ZSCKR w Studzieńcu, Mieszkowicach, Karolewie.

Finansowanie resortowych szkół rolniczych odbywa się w oparciu o przepisy ustawy o *finansach publicznych*. W ramach posiadanych środków budżetowych możliwa jest

systematyczna budowa, rozbudowa i przebudowa obiektów szkolnych, infrastruktury technicznej i sanitarnej. W budynkach szkolnych prowadzone są prace termomodernizacyjne, polegające na przebudowie instalacji centralnego ogrzewania, wymianie okien, ociepleniu ścian i wymianie dachów na budynkach, jak również wyremontowane zostały ciągi komunikacyjne i chodniki. Ponadto, przebudowane i rozbudowane są pracownie dydaktyczne, sale gimnastyczne, budynki gospodarcze oraz place manewrowe do nauki jazdy. W ramach posiadanych środków finansowych szkoły dokonują również

zakupów wyposażenia obiektów i pracowni dydaktycznych, tj. ciągników, kombajnów i samochodów do nauki jazdy, wyposażenia pracowni gastronomicznych, architektury krajobrazu i innych.

Departament Spraw Społecznych
i Oświaty Rolniczej
☎ 22 623 15 75
Zdjęcia: archiwum MRIRW

Ergonomia i bezpieczeństwo pracy w rolnictwie

IX Ogólnopolski Konkurs Wiedzy

W Szkole Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, na Wydziale Inżynierii Produkcji 20 kwietnia br. odbył się finał IX Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy o Ergonomii i Bezpieczeństwie Pracy w Rol-

nictwie. Na laureatów czekało pięć indeksów tej znakomitej uczelni.

Konkurs przebiegał pod honorowym patronatem ministra rolnictwa i rozwoju wsi Krzysztofa Jurgieła oraz rektora SGGW Wiesława Bielawskiego. Jego organizatorami,

tak jak w poprzednich latach byli: Wydział Inżynierii Produkcji Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego, redakcja dwumiesięcznika „Bez Pługa”, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Celem Konkursu jest m. in. popularyzowanie wśród młodzieży szkół rolniczych znajomości zagrożeń i zasad bezpiecznej pracy w rolnictwie oraz szerzenie idei bezpiecznej pracy wśród młodych rolników. Konkurs obejmuje zagadnienia z zakresu zasad bezpieczeństwa i higieny pracy we wszystkich działach rolnictwa, przepisy i dobre praktyki z zakresu bezpieczeństwa pracy w rolnictwie i ochrony środowiska.

niach prewencyjnych na rzecz poprawy bezpieczeństwa w rolnictwie. Stwierdził, że dzięki takim działaniom liczba wypadków w gospodarstwach rolnych spadła z 28 tys. w 2004 r. do 13.662 w 2016 r. a wskaźnik wypadkowości w rolnictwie indywidualnym na 1000 ubezpieczonych od 1993 r. spadł z 24,6 do 10,1 w 2016 r.

Organizatorzy nadali Konkursowi ogólnokrajowy charakter i włączyli do rywalizacji niemalże wszystkie

niczych i leśnych. Z tego około 1260 osób przystąpiło do finału konkursów.

W tym roku do finału przystąpiło 91 uczniów. Finaliści musieli wykazać się wyjątkową wiedzą, gdyż poziom zadań wykraczał daleko poza ramy szkolnych programów nauczania.

Tak wysoka frekwencja młodzieży szkolnej w konkursie promującym bezpieczną pracę w rolnictwie oraz liczba zgłoszeń do etapu centralnego, to kolejny sukces dla organizatorów.

Po dokonaniu oceny testów, na podstawie zdobytej liczby punktów Centralna Komisja Konkursowa wyłoniła laureatów.

Laureatami tegorocznej IX Edycji Konkursu Wiedzy o Ergonomii i Bezpieczeństwie Pracy w Rolnictwie zostali:

- I miejsce – Andrzej Bogusz z Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Leśnej Podlaskiej, szkoły prowadzonej przez resort rolnictwa.
- II miejsce – Kamil Antosiak z Zespołu Szkół im. Tadeusza Kościuszki w Krasnosielcu.
- III miejsce – Andrzej Bugała z Zespołu Szkół Centrum Kształcenia Rolniczego w Powierciu, szkoły prowadzonej przez resort rolnictwa.
- IV miejsce – Krystian Kordawski z Zespołu Szkół Kształcenia Środowiska i Agrobiznesu w Giżycku.
- V miejsce – Marcin Szymczak z Zespołu Szkół Mechanizacji Rolnictwa w Piątku.

Laureaci otrzymali indeksy z rąk prorektora SGGW ds. nauki prof. dr hab. Kazimierza Binka i dziekana Wydziału Inżynierii Produkcji dr inż. Tomasza Nurka.

Wiceminister Rafał Romanowski z laureatami IX Ogólnopolskiego Konkursu Wiedzy „Ergonomia i bezpieczeństwo pracy w rolnictwie”

Podsekretarz stanu Rafał Romanowski podsumowując Konkurs pogratulował sukcesu finalistom, nauczycielom oraz organizatorom. Laureatom Konkursu wręczył nagrody Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz dyplomy okolicznościowe.

– Tego typu inicjatywy i działania prewencyjne mają bardzo duży wpływ na poprawę bezpieczeństwa pracy w gospodarstwach rolnych – podkreślił wiceminister Romanowski i dostrzegając pozytywny wpływ konkursu na rozwój wiedzy wśród młodzieży zapowiedział organizację kolejnych jego edycji

Podsekretarz stanu podkreślił dużą rolę KRUS i całego resortu rolnictwa w prowadzonych działaniach

szkoły ponadgimnazjalne, kształtujące w kierunkach rolniczych i leśnych z terenu całej Polski, w tym również szkoły i placówki rolnicze, dla których organem prowadzącym jest Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

W tegorocznej IX edycji w szkolnych eliminacjach (pierwszy etap konkursu) wzięło udział 2863 uczniów z 115 szkół ponadgimnazjalnych, które zgodnie z regulaminem spełniały warunki zgłoszenia i uczestnictwa. Do etapu centralnego konkursu zgłoszono 114 uczniów szkół rolniczych z terenu całej Polski. Łącznie w ośmiu edycjach konkursu wzięło udział około 29 tysięcy uczniów szkół rol-

Departament Spraw Społecznych

i Oświaty Rolniczej

☎ 22 623 15 75

Zdjęcie: archiwum MRiRW

Sukcesy kampanii „Odпочywj na wsi”

Warszawa, Poznań, Wrocław, Łódź, Gdańsk, Opole oraz Szczecin... To miasta, w których Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi prowadzi promocję turystycznej oferty polskiej wsi pod hasłem „Odпочywj na wsi”.

Dla Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi ważne jest kreowanie pozytywnego wizerunku obszarów wiejskich, jako turystycznego rynku oferującego zróżnicowane i całoroczne atrakcje.

W ramach projektu „Odпочywj na wsi” turyści zapraszani są na stoisko, na którym mogą poczuć przyjazną atmosferę, jaka towarzyszy

wczasowiczom podczas pobytu na wsi. Ekspozycja resortu w idealny sposób nawiązuje do dziedzictwa kulturowego i kulinarnego polskiej wsi oraz trudu pracy rolnika, a także gospodarki żywnościowej. Na stoisku prezentowana jest szeroka oferta gospodarstw agroturystycznych, zagród edukacyjnych, a także innych form wypoczynku na obszarach wiejskich.

Inauguracja projektu odbyła się na Międzynarodowych Targach Turystycznych TT Warsaw, zorganizowanych w Warszawie w dniach od 24 do 26 listopada 2016 r. Podczas jednego z najważniejszych turystycznych wydarzeń w Polsce, eks-

pozycja resortu otrzymała wyróżnienie specjalne od Dziennikarzy i MT Targi Polska na najbardziej oryginalne i profesjonalne stoisko targowe „Homo Turisticus”.

Z kolei podczas największej imprezy branży turystycznej – Targów Regionów i Produktów Turystycznych TOUR SALON w Poznaniu, które odbyły się w dniach od 17 do 19 lutego 2017 r., spójność aranżacji stoiska z tematyką i działaniami promocyjnymi została dostrzeżona przez kapitułę konkursu Acanthus Aureus, która nagrodziła stoisko Złotym Akantem. Odwiedzająca zaś targi publiczność dostrzegła jego walory, co potwierdziło duże

Stoisko „Odпочywj na wsi” zostało docenione w konkursie na najlepsze stoisko na Międzynarodowych Targach Turystycznych TT Wrocław (luty 2017 r.), zaś podczas Festiwalu Turystyki i Czasu Wolnego „Free Time” w Gdańsku (kwiecień 2017 r.) otrzymało nagrodę za najlepszą kampanię promocyjną prezentowaną przez wystawców

Rafał Romanowski, podsekretarz stanu w MRiRW oraz Dawid Lasek, podsekretarz stanu w MSiT odwiedzający stoiska wystawców na polskim stoisku narodowym w czasie Międzynarodowej Giełdy Turystycznej ITB w Berlinie (marzec 2017 r.)

zainteresowanie zwiedzających tą ekspozycją. Na stoisku udało się stworzyć odczuwalną przez wszystkich atmosferę pasji i wielu pozytywnych emocji.

Natomiast podczas Międzynarodowych Targów Turystycznych TT Wrocław, które odbyły się w dniach od 24 do 26 lutego 2017 r., stoisko „Odpoczywaj na wsi” zostało docenione w konkursie na najlepsze stoisko głosami wystawców.

W Łodzi otrzymało wyróżnienie za najbardziej folkowe stoisko podczas Targów Regiony Turystyczne NA STYKU KULTUR, które odbyły się w dniach 17-19 marca 2017 r.

Podczas Festiwalu Turystyki i Czasu Wolnego FREE TIME w Gdańsku, który odbył się w dniach 1-2 kwietnia 2017 r., Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi otrzymało bardzo cenną nagrodę w konkursie MERCURIUS GEDANENSIS za najlepszą kampanię promocyjną prezentowaną przez wystawców.

Integralnym elementem projektu „Odpoczywaj na wsi” jest wymiana doświadczeń pomiędzy wszystkimi uczestnikami działań, ukierunkowanych na rozwój regionu i kraju, wykorzystując potencjał naturalny i kulturowy obszarów wiejskich w rozwoju i promocji produktów turystycznych. Idei tej sprzyja cykl 8 seminariów pod nazwą: *Integracja*

środowiska turystyki wiejskiej i agroturystyki z przedstawicielami branży turystycznej. Ich celem jest tworzenie permanentnego, dobrego klimatu i stymulowanie współpracy międzyinstytucjonalnej, aby wyeliminować pogłębianie się regionalnej fragmentaryzacji tego segmentu rynku turystycznego. Obsługę merytoryczną stoiska oraz seminariów zapewni Polska Federacja Turystyki Wiejskiej „Gospodarstwa Gościnne”.

W ramach projektu przeprowadzone zostały również działania informacyjno-promocyjne skierowane do turystów zagranicznych. W dniach od 8 do 12 marca br. w Berlinie odbyła się Międzynarodowa Giełda Turystyczna ITB, w której uczestniczył podsekretarz stanu Rafał Romanowski. W tegorocznej edycji targów udział wzięło ponad 10 tys. wystawców. Wśród nich na polskim stoisku narodowym, pośród 46 podmiotów, po raz pierwszy obecne było Ministerstwo Rolnictwa i Rozwo-

ju Wsi. Promocja oferty turystyki wiejskiej w Berlinie została zorganizowana przy współpracy z Polską Organizacją Turystyczną oraz przedstawicielami: Małopolskiej wsi pachnącej ziołami i dla dzieci, Ziołowego Zakątko oraz Dworku Tradycja, a także twórcy ludowego panna Mariana Mółki.

Kolejną okazją do poznania turystycznej oferty polskiej wsi były odbywające się w dniach 21-23 kwietnia br. w Warszawie Targi Turystyki i Wypoczynku LATO. Kolejne, oczekiwane imprezy targowe to:

- Piknik nad Odrą. Targi Turystyczne Market Tour, Szczecin, 13-14 maja 2017 r.
- Międzynarodowe Targi Turystyki W Stronę Słońca, Opole, 26-28 maja 2017 r.

Podczas berlińskich targów ofertę turystyki wiejskiej promował także twórca ludowy Marian Mółka

- Międzynarodowe Targi Turystyczne TT WARSAW, Warszawa, 23-25 listopada 2017 r.

Zapraszamy wszystkich do odwiedzenia stoiska „Odpoczywaj na wsi”.

Departament Spraw Społecznych
i Oświaty Rolniczej
☎ 22 623 15 75
Zdjęcia: archiwum MRiRW

Rozmowy z Irlandią i Wielką Brytanią

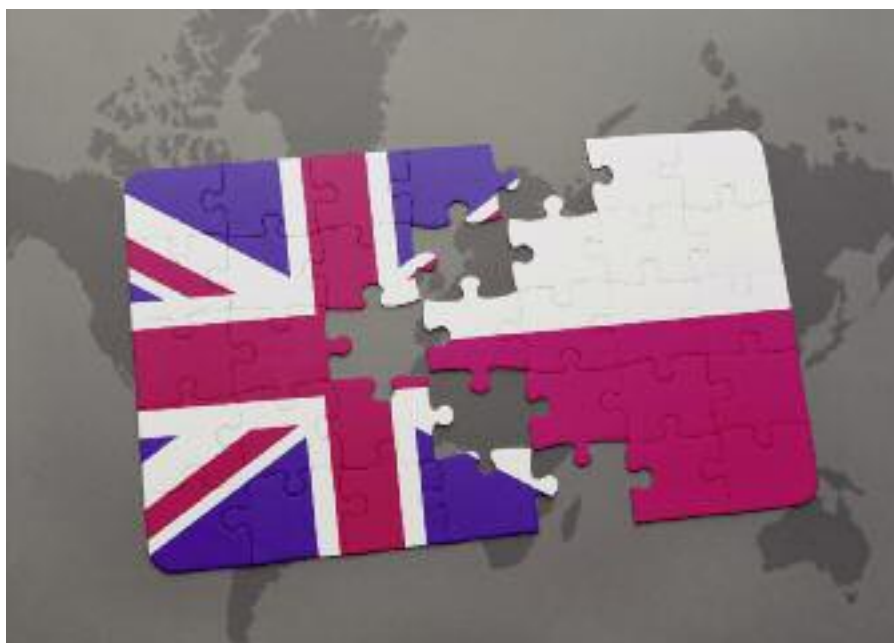
Współpraca w kontekście Brexit

Rozpoczęcie procedury wystąpienia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej stało się faktem, dlatego też strona polska podjęła rozmowy z Irlandią i Wielką Brytanią dotyczące dalszej współpracy z tymi krajami w obszarze rolnictwa i gospodarki żywnościowej.

W trakcie wizyty sekretarza stanu Jacka Boguckiego w Wielkiej Brytanii (21 marca 2017 r.) miało miejsce spotkanie z Georgem Eustice, sekretarzem stanu Ministerstwa Rolnictwa, Żywności i Obszarów Wiejskich Zjednoczonego Królestwa. Rozmowa dotyczyła potencjalnego wpływu wyjścia Wielkiej Brytanii z Unii Europejskiej na przyszłą współpracę polsko-brytyjską w dziedzinie rolnictwa, w szczególności w odniesieniu do wymiany handlowej artykułami rolnospożywczymi, która utrzymuje tendencję wzrostową. Sama perspektywa Brexitu budzi uzasadnione obawy polskich przedsiębiorców i rolników, gdyż wszyscy mogą na nim dużo stracić, należy mieć jednak nadzieję, że proces Brexitu zostanie przeprowadzony sprawnie i w sposób pragmatyczny, tak aby przyszłe regulacje handlowe nie odbiegały od obecnych. Wiceminister Eustice zapewnił, że Wielkiej Brytanii zależy na utrzymaniu partnerstwa z Polską i kwestie te powinny być przedmiotem przyszłych rozmów, także w kontekście negocjacji z Komisją Europejską dotyczących warunków wyjścia Wielkiej Brytanii z UE.

Podczas spotkania ministra Krzysztofa Jurgieła z Michaelem Creedem, Ministrem Rolnictwa, Żywności i Żegluga Morskiej Irlandii (29 marca 2017 r.) strony potwierdziły, iż szanują suwerenną decyzję obywateli Wielkiej Brytanii o wystąpieniu z Unii Europejskiej. Zdaniem Ministrów Brexit nie może oznaczać osłabienia

Unii Europejskiej i dotychczasowych osiągnięć Wspólnej Polityki Rolnej, dlatego też wszystkie kraje członkowskie UE powinny dążyć do korzystnych (dla Brytyjczyków i całej Unii Europejskiej) wyników negocjacji o wyjściu Wielkiej Brytanii z UE. Strony zadeklarowały dalszy rozwój dobrej polsko-irlandzkiej współpracy

Rozmowy przedstawicieli resortu rolnictwa podczas wizyt w Wielkiej Brytanii i Irlandii dotyczyły wpływu Brexitu na przyszłą współpracę polsko-brytyjską w dziedzinie rolnictwa

w dziedzinie rolnictwa oraz wyraziły gotowość do aktywnej współpracy na forum UE na rzecz nowego kształtu WPR, tak aby postulaty Polski i Irlandii co do przyszłości Wspólnej Polityki Rolnej zostały zrealizowane w jak najpełniejszym wymiarze.

Departament Współpracy Międzynarodowej

☎ 22 623 24 71

Zdjęcie: fotolia

Rozwój współpracy z krajami trzecimi

Intensyfikacja współpracy z krajami afrykańskimi, *List intencyjny w sprawie polsko-bangladeskiej współpracy w dziedzinie żywności* oraz współpraca w dziedzinie rolnictwa w formacie 16+1, to główne obszary działań w dziedzinie współpracy z krajami trzecimi podjęte przez MRiRW w ostatnim czasie.

Polsko-afrykańska współpraca gospodarcza, w tym w dziedzinie rolnictwa od kilku lat rozwija się dynamicznie. Obserwujemy rosnące zainteresowanie zacieśnianiem współpracy zarówno na poziomie administracji rządowej, jak również biznesu. Od kilku lat mamy do czynienia z intensyfikacją kontaktów dwustronnych na szczeblu ministrów rolnictwa i szefów inspekcji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo żywności. Polskie firmy w coraz większym stopniu są zainteresowane rozwijaniem wspólnych projektów z partnerami afrykańskimi.

16 marca 2017 r. minister Krzysztof Jurgiel odbył dwa spotkania bilateralne: z Ministrem Przemysłu i Handlu Arabskiej Republiki Egiptu Tarekiem Kabila

Spotkanie ministra Krzysztofa Jurgiel z egipskim ministrem Tarekiem Kabila

oraz z Ministrem Rolnictwa, Rozwoju Wsi i Rybołówstwa Algierskiej Republiki Ludowo-Demokratycznej Abdelamellem Chelghoum. Spotkania poświęcone były głównie kwestiom współpracy gospodarczej, w tym pogłębieniu wymiany handlowej artykułami rolno-spożywczymi oraz współpracy służb weterynaryjnych i fitosanitarnych, aby

jak najszybciej finalizować procedury umożliwiające dostęp polskich produktów rolno-spożywczych do rynków algierskiego i egipskiego. Ministrowie rozmawiali także o działaniach promocyjnych prowadzonych przez stronę polską na obu rynkach oraz projektach modernizacji rolnictwa algierskiego i egipskiego.

Istotnym dla współpracy z krajami afrykańskimi było spotkanie ministra Krzysztofa Jurgiel z Ministrem Spraw Zagranicznych Federacyjnej Republiki Nigerii Geoffreyem Onyeamą (27 marca 2017 r.). Rozmowy poświęcone były przede wszystkim kwestiom dalszego rozwoju współpracy gospodarczej, w szczególności w obszarze rolnictwa. Ministrowie omówili możliwości rozwoju wymiany handlowej i wykorzystania polskich

Minister Krzysztof Jurgiel i nigeryjski minister Geoffrey Onyeama

doświadczeń dotyczących transformacji i modernizacji sektora rolno-spożywczego. Polski Minister zadeklarował gotowość do pogłębienia współpracy w tej dziedzinie.

10 kwietnia 2017 r. minister Krzysztof Jurgiel spotkał się z Qamrulem Islamem, Ministrem ds. Żywności Lu-

dowej Republiki Bangladeszu. Spotkanie było poświęcone przede wszystkim kwestiom rozwoju współpracy gospodarczej pomiędzy oboma krajami, w szczególności w zakresie handlu produktami rolno-spożywczymi. Ministrowie omówili funkcjonowanie rynków rolnych, poświęcając szczególną uwagę rynkowi pszenicy w Pol-

na rzecz wypracowania Memorandum o Porozumieniu między Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi RP a Ministerstwem ds. Żywności Ludowej Republiki Bangladeszu w sprawie nabywania pewnych rodzajów produktów rolnych (umożliwiającego eksport polskich produktów rolno-spożywczych na rynek Bangladeszu). Negocjo-

Rozmowy polsko-algierskie

sce i ryżu w Bangladeszu. Minister Jurgiel podkreślał wysoką jakość i konkurencyjne ceny polskiego zboża (w tym pszenicy), jak również bardzo dobre wyniki osiągnięte w zakresie eksportu produktów tego segmentu produkcji rolniczej.

Podczas spotkania ministrowie podpisali *List intencyjny w sprawie polsko-bangladeskiej współpracy w dziedzinie żywności*. List będzie podstawą do dalszych prac

Rozmowy polsko-bangladeskie

wane Memorandum ma zapewnić instytucjonalne ramy dla zawierania konkretnych umów przez polskich przedsiębiorców sektora rolnego zainteresowanych wymianą handlową z partnerami bangladeskimi.

Departament Współpracy Międzynarodowej

☎ 22 623 24 71

Zdjęcia: archiwum MRiRW

Wspólna Polityka Rolna – przeszłość i teraźniejszość

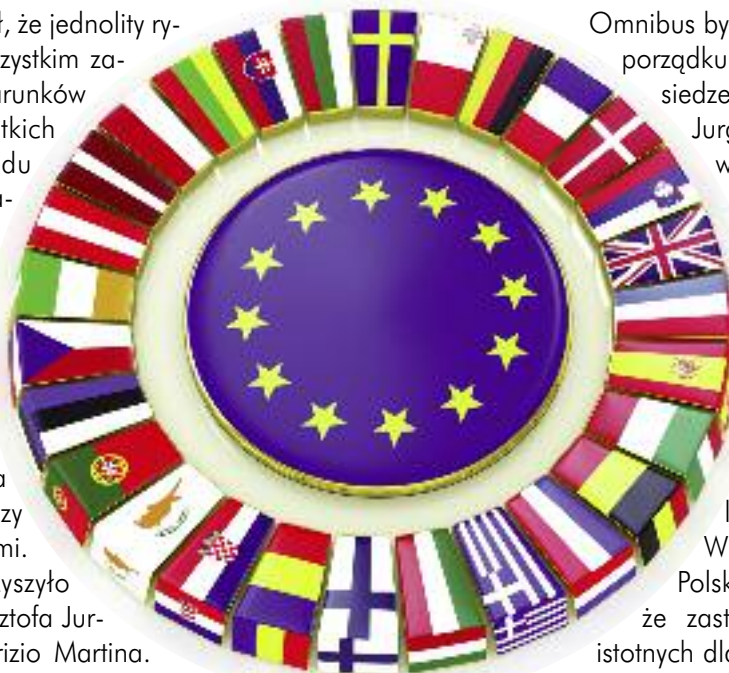
60. rocznica Traktatów Rzymskich była okazją do podsumowania 60 lat funkcjonowania wspólnej polityki rolnej i rozmów o jej przyszłości.

Na zaproszenie Maurizio Martina – Ministra Polityki Rolnej, Żywnościowej i Leśnej Włoch minister Krzysztof Jurgiel uczestniczył w konferencji „Sześćdziesiąt lat Europy, sześćdziesiąt lat Wspólnej Polityki Rolnej. Europejskie rolnictwo – od korzeni do przyszłości” (8 kwietnia 2017 r. w Weronie). Obok ministra Jurgiela w konferencji uczestniczyli m.in. Roderick Galdes – Minister Rolnictwa, Rybołówstwa i Praw Zwierząt Malty (przewodniczący Rady AGRIFISH), Phil

Hogan – Komisarz UE ds. Rolnictwa i Rozwoju Wsi. W swoim wystąpieniu polski Minister wskazał na znaczenie Wspólnej Polityki Rolnej dla zapewnienia nie tylko spójności gospodarczej i społecznej, ale także spójności politycznej w UE. Podkreślił istotną rolę tej polityki dla niwelowania przepaści rozwojowej w rolnictwie między poszczególnymi regionami Europy. Powołując się na traktatowe cele WPR tj. zapewnienie sprawnego funkcjonowania jednolitego rynku produktów rolnych

w UE, Minister zaznaczył, że jednolity rynek wymaga przede wszystkim zapewnienia równych warunków konkurencji dla wszystkich rolników bez względu na kraj, w którym prowadzą swoją działalność. Zapelował również o odejście od historycznych kryteriów dystrybucji wsparcia bezpośredniego i jak najszybsze zakończenie procesu wyrównywania stawek płatności między państwami członkowskimi.

Konferencji towarzyszyło spotkanie ministra Krzysztofa Jurgiel z ministrem Maurizio Martina. Było to pierwsze spotkanie ministrów rolnictwa obu krajów od 2012 r., odbywające się w istotnym okresie dla europejskiego sektora rolnego – w trakcie trwających konsultacji publicznych na temat Wspólnej Polityki Rolnej i po decyzji Wielkiej Brytanii o wystąpieniu z Unii Europejskiej. Oprócz Wspólnej Polityki Rolnej po 2020 roku, kwestii jej uproszczenia (omnibus), wpływu Brexitu na WPR oraz politykę handlową, Mini-

Omnibus był także głównym punktem porządku obrad kwietniowego posiedzenia AGRIFISH. Minister Jurgiel wyraził poparcie dla większości propozycji kompromisowych prezydencji, dotyczących projektu rozporządzenia będącego częścią przeglądu wieloletnich ram finansowych i zawierającego zmiany m.in. do czterech podstawowych aktów regulujących funkcjonowanie Wspólnej Polityki Rolnej. Polski minister zgłosił jednakże zastrzeżenia, co do trzech istotnych dla nas kwestii.

Pierwsza zmiana, jakiej oczekuje Polska, to wprowadzenie możliwości utrzymania odsetka koperty krajowej przeznaczanego na płatności związane powyżej poziomu 13%, nawet, jeżeli na rośliny wysoko-białkowe państwo członkowskie przeznaczy mniej niż 2% koperty. Druga modyfikacja, której uwzględnienia domagał się minister Jurgiel to uregulowanie możliwości redukcji powierzchni lub liczby zwierząt w ramach płatności związanych

z przypadkiem przekroczenia limitów wielkości produkcji. Kolejnym polskim priorytetem są zmiany w zakresie cappingu (redukcji płatności podstawowej). Dla Polski ważne jest umożliwienie gospodarstwu odliczenia kosztów pracy, aby wesprzeć utrzymanie i tworzenie miejsc pracy na wsi. Wejście w życie omawianych zmian planowane jest na 1 stycznia 2018 r.

Podczas posiedzenia omówiono także propozycje grupy państw członkowskich

związane z uproszczeniem WPR i raport KE dotyczący realizacji przepisów w zakresie obszarów proekologicznych (zazielenienie). Komisja przedstawiła także informacje dotyczące skandalu korupcyjnego w przemyśle mięsnym w Brazylii.

Departament Współpracy Międzynarodowej

☎ 22 623 24 71

Zdjęcie: fotolia

Minister Krzysztof Jurgiel podczas posiedzenia unijnej Rady Ministrów ds. Rolnictwa i Rybołówstwa

strowie rozmawiali także o sytuacji na rynkach rolnych, w szczególności na rynku cukru i tytoniu, oraz na temat łańcucha żywnościowego i nieuczciwych praktyk handlowych. Po wspólnym przeanalizowaniu bieżących i planowanych tematów na forum Rady UE ds. Rolnictwa i Rybołówstwa, ministrowie wyrazili wolę zintensyfikowania współpracy polsko-włoskiej na poziomie ministerialnym i eksperckim.

100 tys. zł premii dla młodych rolników

Nabór wniosków od 27 kwietnia do 26 maja 2017 r.

Oddziały regionalne ARiMR przyjmują wnioski o wsparcie od młodych rolników chcących samodzielnie rozpocząć gospodarowanie. Wnioski można składać osobiście, przez upoważnioną osobę lub wysłać rejestrowaną przesyłką pocztową nadaną w placówce Poczty Polskiej. Pomoc w wysokości 100 tys. zł. jest udzielana z budżetu PROW 2014-2020.

■ Kto może uzyskać wsparcie?

O premię na samodzielnie rozpoczęcie gospodarowania może ubiegać się osoba, która m.in. ma nie więcej niż 40 lat i posiada odpowiednie kwalifikacje zawodowe. Jeżeli ich nie ma, musi uzupełnić je w ciągu 36 miesięcy od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy. Musi też posiadać gospodarstwo rolne o powierzchni co najmniej 1 ha i rozpocząć jego urządzanie nie wcześniej niż 18 miesięcy przed dniem złożenia wniosku o przyznanie pomocy.

■ Jakie są warunki otrzymania pomocy?

Jednym z warunków przyznania 100 tys. zł. premii jest utworzenie gospodarstwa rolnego o wielkości ekonomicznej (SO) nie mniejszej niż 13 tys. euro i nie większej niż 150 tys. euro.

Kolejny wymóg dotyczy powierzchni użytków rolnych w gospodarstwie. Musi być ona co najmniej równa średniej krajowej, a w województwach, w których średnia powierzchni gospodarstw jest niższa niż krajowa, gospodarstwo musi mieć wielkość średniej wojewódzkiej. Natomiast maksymalna powierzchnia nie może być większa niż 300 hektarów. Określony został również wymóg, że przynajmniej 70% minimalnej wielkości stanowi przedmiot własności beneficjenta, użytkowania wieczystego lub dzierżawy z zasobu własności rolnej Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego.

Jednym z warunków przyznania premii dla młodych rolników jest utworzenie gospodarstwa o wielkości ekonomicznej nie mniejszej niż 13 tys. euro i nie większej niż 150 tys. euro

Pomoc nie może zostać przeznaczona na: chów drobiu (z wyjątkiem produkcji ekologicznej), prowadzenie plantacji roślin wieloletnich na cele energetyczne, prowadzenie niektórych działań specjalnych produkcji rolnej.

W pierwszej kolejności pomoc przysługuje wnioskodawcom, którzy uzyskali największą liczbę punktów, przy czym pomoc jest przyznawana, jeżeli wnioskodawca uzyskał co najmniej 12 punktów.

Beneficjent zobowiązany będzie m.in. do prowadzenia uproszczonej rachunkowości w gospodarstwie, a w wyniku realizacji biznesplanu wartość ekonomiczna gospodarstwa wzrośnie co najmniej o 10%.

■ Jak będzie wypłacana premia?

Premia w wysokości 100 tys. zł będzie wypłacana w dwóch ratach:

- I – w wysokości 80% – po spełnieniu przez beneficjenta, w terminie 9 miesięcy od dnia doręczenia decyzji o przyznaniu pomocy, warunków z zastrzeżeniem których została wydana ww. decyzja;
- II – w wysokości 20% – po realizacji biznesplanu.

Zgodnie z przepisami rolnik musi przeznaczyć całą kwotę 100 tys. zł premii na inwestycje dotyczące działalności rolniczej lub przygotowania do sprzedaży produktów rolnych wytwarzanych w swoim gospodarstwie. Ważne jest, że co najmniej 70% tej kwoty musi zostać przeznaczona na inwestycje w środki trwałe.

Biuro Prasowe
☎ 22 318 40 90

Zdjęcie: fotolia

Z pierwszej ręki

281,1 mld zł wypłaciła Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa od początku swojego istnienia, czyli od 1994 r., do 1 marca 2017 r. Z tej kwoty 144,2 mld zł trafiło do rolników w ramach dopłat bezpośrednich. Blisko 74,3 mld zł to z kolei wsparcie wypłacone z budżetu Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013, a ponad 4,2 mld zł to pomoc przekazana ze środków Programu Operacyjnego Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007-2013. Na dofinansowanie Wspólnej Organizacji Rynku Owoców i Warzyw ARiMR przekazała ponad 7,9 mld zł. Agencja wypłaciła także w ramach tzw. pomocy krajowej udzielanej z budżetu państwa ponad 21,6 mld zł. Pieniądze te zostały przeznaczone m.in. na dopłaty do kredytów inwestycyjnych, obrotowych i kłuskowych, dofinansowanie kosztów utylizacji padłych zwierząt gospodarskich oraz wsparcie wypłacane do gruntów, które zostały zalesione w latach 2002-2003. Pozostała kwota została przekazana na rozwój wsi i obszarów wiejskich w ramach unijnych programów pomocowych wdrażanych przez ARiMR.

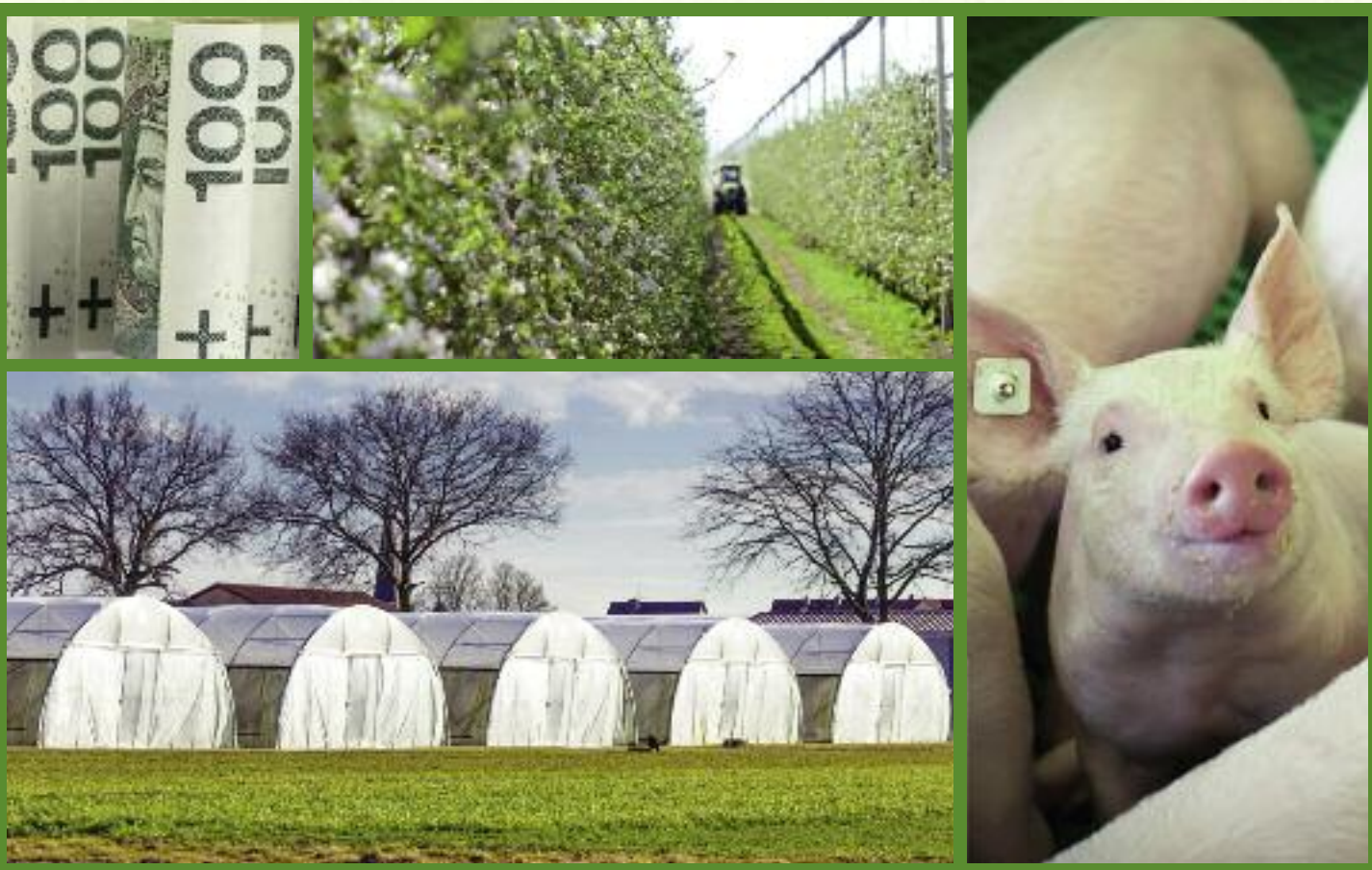

Prawie 5,9 mld zł przekazała do 1 kwietnia 2017 r. ARiMR z Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Pieniądze te popłynęły na konta rolników głównie w ramach płatności ONW, rent strukturalnych, a także działań rolno-środowiskowo-klimatycznych i rolnictwa ekologicznego.

1584 wniosków o przyznanie premii na rozpoczęcie działalności pozarolniczej wpłynęło do tej pory do ARiMR. 11 kwietnia 2017 r. zakończył się nabór wniosków na to działanie, które finansowane jest z PROW 2014-2020. O pomoc w wysokości 100 tys. zł na założenie własnego biznesu na wsi mogli ubiegać się rolnicy, domownicy, małżonkowie rolnika, którzy m.in. podlegają ubezpieczeniu społecznemu rolników w pełnym zakresie z mocy ustawy, nieprzerwanie co najmniej od 24 miesięcy poprzedzających dzień złożenia wniosku o przyznanie pomocy. Firma, która zostanie założo-

na dzięki temu wsparciu, może zajmować się m.in. przetwórstwem i sprzedażą produktów nierolniczych, rzemiosłem, turystyką wiejską, usługami opieki nad dziećmi, osobami starszymi, działalnością informatyczną, usługami rachunkowości, księgowymi.

○ 750 mln zł **wzrosła pula środków przeznaczonych na kredyty kłeszkowe w 2017 r.** Po tych zmianach łączna kwota środków udostępnionych przez ARiMR współpracującym bankom na udzielenie kredytów kłeskowych w br. wynosi **1 mld zł**, a wysokość dopłat do oprocentowania kredytów to **8,3 mln zł**. Zaletą kredytów kłeskowych jest to, że Agencja spona za rolnika część naleznego bankom oprocentowania. O takie pożyczki można ubiegać się w następujących bankach: Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. i SGB-Banku S. A., a także w zrzyszonych w nich Bankach Spółdzielczych oraz w BGŻ BNP Paribas S. A., Krakowskim Banku Spółdzielczym, PEKAO S. A., BZ WBK S. A., Raiffeisen Bank Polska S.A. i Banku Ochrony Środowiska S.A.

30 kwietnia 2017 r. **upłynął termin na zaciągnięcie kredytu preferencyjnego na sfinansowanie zobowiązań cywilnoprawnych.** Na ten cel Agencja przyznała trzem współpracującym z nią bankom limity dopłat do tych kredytów w wysokości 7,2 mln zł. Jak szacowano, takie limity dopłat pozwolą udzielić bankom kredyty w łącznej wysokości 375 mln zł.

Trzeba zachować Wspólną Politykę Rolną

Konferencja Agencji Płatniczych Państw Grupy Wyszehradzkiej oraz Bułgarii, Rumunii i Słowenii

Trzeba zachować Wspólną Politykę Rolną, bo jest ona strategiczną polityką Unii Europejskiej – podkreślił Ryszard Zarudski, wiceminister rolnictwa, otwierając konferencję Agencji Płatniczych Państw Grupy Wyszehradzkiej oraz Bułgarii, Rumunii i Słowenii. Spotkanie rozpoczęło się w Rzeszowie 24 kwietnia, a zakończyło 26 kwietnia. Wiceszef resortu rolnictwa wyraził nadzieję, że obecni na konferencji przedstawiciele państw Europy środkowo-wschodniej wypracują spójne stanowisko dotyczące uproszczenia korzystania z najważniejszego filaru WPR, jakim jest Program Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Zdaniem ministra Zarudskiego takie stanowisko wzmocniłoby pozycję negocjacyjną państw naszego regionu na forum Unii Europejskiej.

Konferencja została zorganizowana w Hotelu Rzeszów, w stolicy Podkarpacia przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, największą unijną rolę agencję płatniczą. W spotkaniu, oprócz przedstawicieli agencji płatniczych państw Grupy Wyszehradzkiej oraz Bułgarii, Rumunii i Słowenii, uczestniczyli: prezes ARiMR Dariusz Golec, zastępca prezesa ARiMR Maria

Fajger, przedstawiciele Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Agencji Rynku Rolnego, Podkarpackiego Urzędu Marszałkowskiego oraz Podkarpackiego Urzędu Wojewódzkiego.

Podczas konferencji zorganizowano trzy sesje plenarne oraz cztery warsztaty dotyczące Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Omawiano m.in. tematy związane z konkurencyjnością cen, oceną i kontrolą wdrażania PROW 2014-2020 czy tworzeniem sztucznych warunków korzystania z tego Programu. Wiele uwagi poświęcono też wspieraniu z budżetu PROW 2014-2020 młodych rolników, restrukturyzacji małych gospodarstw, a także przyznawaniu pomocy na realizację innowacyjnych pomysłów czy działań informacyjno-promocyjnych. Dzieleno się również doświadczeniami z wdrażania PROW 2014-2020 w poszczególnych krajach oraz dyskutowano o uproszczeniu procedur ubiegania się o wsparcie z tego Programu.

Ostatni dzień konferencji, 26 kwietnia, rozpoczął się od podsumowania sesji plenarnych i warsztatów. W samo południe została zorganizowana konferencja prasowa z udziałem Marii Fajger, zastępcy prezesa

ARiMR oraz przedstawiciele Agencji Płatniczych Państw Grupy Wyszehradzkiej oraz Bułgarii, Rumunii i Słowenii. Poprowadziła ją Teresa Pamuła dyrektor Podkarpackiego Oddziału Regionalnego ARiMR. Konferencję rozpoczęła Maria Fajger, zastępca prezesa ARiMR. Zwróciła uwagę na to, że mimo wielkiej różnorodności i specyfiki poszczególnych państw udało się uzgodnić pewne wspólne obszary działań. Wiceszefowa ARiMR podkreśliła, że będziemy chcieli dalej pracować w tych wspólnych obszarach, a jednym z nich jest kwestia weryfikacji racjonalności wydatków. Maria Fajger przypomniała także, że na koniec 2018 roku Komisja Europejska sprawdzi wdrażanie Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich 2014-2020. Agencja bę-

25 kwietnia 2017 r. Od prawej: Ryszard Zarudzki – wiceminister rolnictwa, Dariusz Golec – prezes ARiMR, Maria Fajger – zastępca prezesa ARiMR i Ewa Leniart – wojewoda Podkarpacki podczas konferencji Agencji Płatniczych Państw Grupy Wyszehradzkiej

dzie proponowała, żeby KE nie sprawdzała zakończonych inwestycji, ale żeby kontrole obejmowały działania podejmowane do etapu podpisywania umów lub wydawania decyzji administracyjnych. Zdaniem wiceszefowej Agencji to pozwoli skoncentrować się na bardziej równomiernym wdrażaniu PROW 2014-2020. Maria Fajger podkreśliła, że dużym wyzwaniem dla agencji płatniczych jest to, co nakłada na państwa UE strategia Europa 2020, a więc cały obszar innowacyjności – jest to bowiem nowy rodzaj działań, jeżeli chodzi o Europejski Fundusz Rolny na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich. Wiceszefowa ARiMR stwierdziła, że agencje płatnicze już zaczęły wdrażać tego typu pomoc, albo za chwilę zaczną to robić, więc teraz jest bardzo dobry moment na wymianę doświadczeń w tym zakresie. Dziennikarze pytali m.in. o tworzenie sztucznych warunków do korzystania z pomocy w ramach PROW 2014-2020. Zarówno Maria Fajger jak i Juraj Kożuch, przedstawiciel słowackiej agencji płatniczej stwierdzili, że przeciwdziałać takim praktykom

można poprzez uważne i wnikliwe procedowanie otrzymanych wniosków.

Jednym z tematów konferencji było wsparcie dla młodych rolników. Wiceszefowa ARiMR zwróciła uwagę, na to, że w Polsce mamy wielu młodych rolników, którzy są otwarci na innowacje, nowoczesne technologie i nowe pomysły na prowadzenie działalności gospodarczej. To sprawia, że łatwiej konkurować im z rolnikami z innych państw. Pozostałe kraje UE np. Węgry, są w gorszej sytuacji, bowiem rolnictwem zajmują się tam osoby w podeszłym wieku i jak zaznaczył przedstawiciel agencji płatniczej z tego państwa, ich priorytetem jest zachęcanie młodych osób do sięgania po unijne środki na rozwój gospodarstw.

26 kwietnia 2017 r. Konferencja prasowa z udziałem przedstawicieli Agencji Płatniczych Państw Grupy Wyszehradzkiej, w środku Maria Fajger – zastępca prezesa ARiMR oraz Teresa Pamuła, dyrektor Podkarpackiego Oddziału Regionalnego ARiMR

Z kolei Juraj Kożuch ze słowackiej agencji płatniczej podkreślił, że pieniądze z budżetu UE muszą pomagać rolnikom z państw Grupy Wyszehradzkiej być bardziej konkurencyjnymi w stosunku do farmerów z Zachodniej Europy. Chodzi o to, aby konkurować na partnerskich warunkach.

Konferencja Agencji Płatniczych Państw Grupy Wyszehradzkiej oraz Bułgarii, Rumunii i Słowenii została zorganizowana w związku z przewodnictwem Polski w Grupie Wyszehradzkiej, które rozpoczęło się 1 lipca 2016 r. i potrwa do 30 czerwca 2017 r. Honorowym patronatem konferencję objęli: Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Marszałek Województwa Podkarpackiego. Patronami medialnymi tego wydarzenia byli: Program 1 TVP, Polskie Radio oraz Polska Agencja Prasowa.

Biuro Prasowe

☎ 22 318 40 90

Zdjęcia: Izabela Kulaga, Ewelina Rzeźnicka

To już ostatni dzwonek na złożenie wniosków o dopłaty za 2017 r.

Wnioski o przyznanie płatności bezpośrednich za 2017 r. trzeba złożyć do ARiMR do 15 maja. Składa się je w biurze powiatowym Agencji osobiście lub za pośrednictwem upoważnionej osoby, można też wysłać je rejestrowaną przesyłką pocztową – wówczas o terminie złożenia decyduje data nadania. Wniosek można także złożyć nie wychodząc z domu za pośrednictwem aplikacji e-wniosek na stronie internetowej Agencji (www.arimr.gov.pl). W tym roku w aplikacji wprowadzono szereg udogodnień, dzięki czemu zło-

żenie dokumentów jest jeszcze łatwiejsze.

Kto nie zdąży do 15 maja złożyć swojego wniosku o przyznanie płatności obszarowych za 2017 r. będzie mógł to zrobić jeszcze do 9 czerwca. Musi jednak pamiętać o tym, że wówczas należne mu dopłaty będą pomniejszane o 1% za każdy roboczy dzień opóźnienia. Nie warto więc spóźnić się ze złożeniem dokumentów. Wnioski złożone po 9 czerwca 2017 r. nie będą brane pod uwagę.

Zdarza się również i tak, że w złożonym już do ARiMR wniosku trzeba do-

konać zmian lub uzupełnień. W przypadku gdy zostaną one dokonane do 31 maja 2017 r., nie wywołują to żadnych skutków finansowych. Natomiast wszelkie zmiany i uzupełnienia w powierzchniach zgłaszanych do przyznania płatności bezpośrednich, dokonane pomiędzy 1 a 9 czerwca spowodują pomniejszenie tych dopłat o 1% za każdy roboczy dzień opóźnienia. Trzeba też pamiętać, że zmiany zgłaszane po 9 czerwca 2017 r. nie będą brane pod uwagę.

Biuro Prasowe

☎ 22 318 40 90

Zdjęcie: fotolia

Druga rata pożyczki

na spłatę zobowiązań publicznoprawnych do wzięcia

ARiMR informuje, iż uruchomiona została możliwość wypłaty środków w wysokości drugiej raty po-

życzki na sfinansowanie nieuregulowanych należności budżetowych o charakterze publicznoprawnym.

Druga rata może zostać wypłacona pożyczkobiorcom, którzy udokumentowali spłatę należności w wy-

Druga rata pożyczki na spłatę zobowiązań publicznoprawnych może zostać wypłacona tylko tym pożyczkobiorcom, którzy udokumentowali spłatę należności w wysokości pierwszej raty pożyczki

sokości pierwszej raty pożyczki. Płatności realizowane będą na bieżąco, z uwzględnieniem ostatecznego terminu wypłat przypadającego na dzień 20 września 2017 r.

Pożyczkobiorców zainteresowanych otrzymaniem drugiej raty pożyczki prosimy o nawiązanie kontaktu w tej sprawie z biurem powiatowym ARiMR.

Jednocześnie Agencja przypomina, że w ciągu miesiąca od wypłacenia drugiej raty pożyczki pożyczkobiorca zobowiązany jest spłacić należność oraz przedłożyć w biurze powiatowym ARiMR dokumenty potwierdzające spłatę nieuregulowanych należności w wysokości środków wypłaconych w ramach tej raty pożyczki. Obowiązek ten wynika z rozporządzenia Rady Ministrów z 27 stycznia 2015 r. w sprawie szczegółowego zakresu i sposobów realizacji niektórych zadań Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (Dz. U. 2015.187 ze zm.) oraz umowy pożyczki.

Biuro Prasowe
☎ 22 318 40 90
Zdjęcie: fotolia

Gdzie po kredyt na inwestycje

Na I półrocze 2017 r. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przyznała współpracującym bankom limity dopłat do nowych kredytów inwestycyjnych w wysokości 5,3 mln zł. Przewiduje się, że powyższe limity dopłat pozwolą udzielić bankom w tym okresie kredyty inwestycyjne w łącznej wysokości 698 mln zł.

Powyższe limity środków otrzymało siedem central banków współpracujących:

- Bank BGŻ BNP Paribas S.A.,
- Bank Polskiej Spółdzielczości S.A.,
- SGB Bank S.A.,
- Bank Zachodni WBK S.A.,
- Pekao S.A.,
- Krakowski Bank Spółdzielczy,
- Bank Ochrony Środowiska S.A.

W roku bieżącym pożyczki inwestycyjne mogą być udzielane w ramach następujących linii kredytowych:

- RR – kredyty na inwestycje w rolnictwie i w rybactwie śródlądowym,
- Z – kredyty na zakup użytków rolnych,
- PR – kredyty na inwestycje w przetwórstwie produktów rolnych, ryb, skorupiaków i mięczaków oraz na zakup akcji lub udziałów.

Biuro Prasowe
☎ 22 318 40 90
Zdjęcie: fotolia

W 2017 r. pożyczki inwestycyjne mogą być udzielane w ramach trzech linii kredytowych

Jak w dogodny dla siebie sposób skontaktować się z ARiMR

Jest wiele możliwości uzyskania informacji o działaniach prowadzonych przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Każdy, kto ceni bezpośredni kontakt z pracownikami ARiMR, może odwiedzić jedną z naszych placówek – biuro powiatowe lub oddział regionalny. Tam od 1 września 2016 r. funkcjonują wydzielone **Punkty Informacyjne**. Obsługujący je eksperci Agencji poinformują o dostępnej pomocy, wyjaśnią zasady i warunki przyznawania wsparcia, powiedzą, jakie dokumenty są potrzebne, by się o nie ubiegać, a także udzielą odpowiedzi na każde, nawet najbardziej skomplikowane pytanie. Wszystkich, którzy cenią taki bezpośredni kontakt, zapraszamy do naszych

placówek, które czynne są od poniedziałku do piątku w godz. 7.30 – 15.30.

Wielu rolników i przedsiębiorców z sektora rolnego woli korzystać z pośrednich sposobów kontaktu z ARiMR. Jednym z nich jest **bezpłatna infolinia**. Dzwoniąc pod numer 800 38 00 84 można uzyskać przez 7 dni w tygodniu w godz. 7-21 informacje o działaniach prowadzonych przez Agencję. Do obsługi infolinii zatrudnione zostały osoby niewidome i niedowidzące, co jest też wkładem ARiMR w przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych.

W dobie rozwoju technologii cy-

frowych ARiMR udostępnia również kontakt za pośrednictwem e-maili oraz własnego portalu internetowego.

Każdy, kto ma do Agencji jakąś sprawę, może ją załatwić wysyłając e-maila na adres **info@arimr.**

gov.pl. Taki mail trafia do odpowiednich pracowników merytorycznych, którzy udzielają odpowiedzi. Ponieważ jednak na ten adres mailowy wpływa korespondencja nie tylko od rolników i zainteresowanych pomocą rozdzielaną przez ARiMR, postanowiono usprawnić ten rodzaj kontaktu. W tym celu Agencja uruchomiła na swoim portalu internetowym specjalny formularz umożliwiający beneficjentom zadanie pytania na temat programów wsparcia oferowanych przez ARiMR – **http://www.arimr.gov.pl/zadaj-pytanie/**. Zaletą tego formularza jest jego przejrzysta konstrukcja. Zadawane pytania trafiają bezpośrednio do ekspertów Agencji, a to zdecydowanie skraca czas oczekiwania na odpowiedź.

ARiMR serdecznie zaprasza wszystkich zainteresowanych do kontaktu.

Od 1 września 2016 r. w biurach powiatowych i oddziałach regionalnych ARiMR funkcjonują wydzielone punkty informacyjne

Biuro Prasowe

☎ 22 318 40 90

Zdjęcia: archiwum ARiMR, fotolia

Wsparcie projektów informacyjno-promocyjnych

w PROW 2014-2020 – poddziałanie 3.2. w liczbach

Na poddziałanie 3.2 w ramach PROW 2014-2020 przeznaczono 15 mln euro. Pierwszy nabór wniosków w ramach „Wsparcia działań informacyjnych i promocyjnych realizowanych przez grupy producentów na rynku wewnętrznym” został przeprowadzony przez Agencję Rynku Rolnego w okresie od 30 września do 31 października 2016 roku.

Na dane działanie przewidziano dla województwa mazowieckiego kwotę prawie 2,5 mln euro, a dla pozostałych województw kwotę około 13 mln euro, na podstawie budżetu określonego w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 12 października 2015 r. w sprawie wysokości limitów środków dostępnych w poszczególnych województwach lub latach w ramach określonych działań lub poddziałań Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 (Dz. U. z 2015 r. poz. 1755 z późn. zm.).

W wyniku przeprowadzonego naboru do centrali Agencji Rynku Rolnego

wpłynęły 84 wnioski, z czego aż 37 z województwa mazowieckiego. Wnioski poddano procesowi weryfikacji, a następnie 28 lutego 2017 r. na podstawie rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z 7 lipca 2016 r. (Dz. U. poz. 1080), ustalono i opublikowano kolejność przyznania pomocy.

Na liście obejmującej wnioskodawców z województwa mazowieckiego znalazło się 29 podmiotów, z czego ponad połowa uzyskała maksymalną liczbę punktów, czyli 19. Na liście pozostałych 15 województw znalazło się 36 podmiotów, spośród których również niemal połowa uzyskała maksymalną ilość punktów. W marcu br. 42 wnioskodawców (7 z województwa łódzkiego, 7 z województwa wielkopolskiego, 6 z województwa mazowieckiego, 6 z województwa lubelskiego, 3 z woj. kujawsko-pomorskiego, 3 z województwa świętokrzyskiego, 2 z województwa warmińsko-mazurskiego, 2 z województwa małopolskiego, 2 z województwa pod-

karpackiego, 2 z województwa podlaskiego, 1 z województwa pomorskiego, 1 z województwa zachodniopomorskiego) otrzymało zaproszenia do podpisania umowy z Agencją Rynku Rolnego.

Spośród podmiotów zaproszonych do podpisania umowy, aż 18 z nich zaplanowało promocję swoich produktów w ramach systemu jakości „Jakość Tradycja”, 10 w ramach systemu „Ekologia”, 8 w ramach systemu „QAFP”, 6 w ramach systemu „Integrowana Produkcja”, 2 w ramach Gwarantowanej Tradycyjnej Specjalności, zaś 3 w ramach Chronionego Oznaczenia Geograficznego.

Przygotowane przez beneficjentów projekty informacyjno-promocyjne będą realizowane etapowo, w okresie nie dłuższym niż 2 lata od dnia zawarcia umowy. Zaplanowane operacje będą prowadzone w kraju, a także na terenie Unii Europejskiej.

Biuro Rozwoju Rynku

☎ 22 376 70 50

Zdjęcia: fotolia, ©Pantherstock/ Photogenica

Pakiet Hogana

Łączna kwota przeznaczona dla Polski na realizację pakietu ze środków UE to prawie 23 mln euro

Mając na uwadze trwający od 2015 r. kryzys na rynku mleka Komisja Europejska, w 2016 r. uchwaliła nowy pakiet środków o wartości 500 mln euro. Przeznaczony jest on na wsparcie dla producentów mleka i innych sektorów zwierząt gospodarskich w ramach realizacji tzw. Pakietu Hogana.

Pakiet realizowany jest w ramach trzech mechanizmów:

- Tymczasowych nadzwyczajnych środków dla sektora mleka i przetworów mlecznych w postaci przedłużenia okresu interwencji publicznej dla odtłuszczonego mleka w proszku w 2016 r. i zwiększenie okresu interwencji publicznej dla OMP w 2017 r.

W ramach tego mechanizmu od lipca 2015 r. ARR realizuje interwencyjne zakupy odtłuszczonego mleka w proszku (OMP).

W 2015 r. zakupiono ponad 4 tys. ton OMP o łącznej wartości 7,4 mln

euro. Natomiast w następnym roku wartość zakupionego OMP przekroczyła 53 mln euro, co przełożyło się na zakup przez ARR w ramach interwencji publicznej prawie 32 tys. ton odtłuszczonego mleka w proszku.

Pod koniec marca 2017 r. w magazynach interwencyjnych znajdowało się łącznie blisko 36 tys. ton OMP. Jego wartość wynosiła prawie 61 mln euro.

- Pomocy do zmniejszenia produkcji mleka.

Od września 2016 r. ARR realizu-

je mechanizm „Pomoc na ograniczenie produkcji mleka”. W dwóch turach składania wniosków na ograniczenie produkcji mleka do ARR wpłynęło 4756 wniosków, z czego 4544 zostało przyjętych i zgłoszonych do KE.

W związku z wykorzystaniem pełnej puli środków przeznaczonych na ograniczenie produkcji mleka, Komisja Europejska dla wniosków złożonych na II okres ograniczenia określiła współczynnik przydziału, który wynosi 0,12462762.

Nowy pakiet środków o wartości 500 mln euro przeznaczony jest m.in. na wsparcie producentów mleka

Do 11.04.2017 r. do OT ARR wpłynęło 3856 wniosków o przyznanie płatności za I i II okres ograniczenia. OT wydały do tego terminu decyzje o przyznaniu płatności na łączną sumę ponad 5 mln euro.

Środki finansowe z tytułu pomocy ARR wypłaci nie później niż 90 dni po zakończeniu danego okresu ograniczenia, a w przypadkach skomplikowanych wypłata pomocy nastąpi w nieprzekraczalnym terminie do 30 września 2017 r.

- Nadzwyczajnej pomocy dla pro-

ducentów mleka i rolników w innych sektorach zwierząt gospodarskich. W marcu 2017 r. ARR uruchomiła cztery działania:

- Pomoc dla producentów mleka w formie refundacji kosztów zakupu bydła hodowlanego mięsnego;

- Pomoc dla producentów świń (strefa objęta restrykcjami z tytułu ASF) w formie refundacji kosztów zakupu bydła hodowlanego mięsnego;

- Pomoc dla producentów świń w formie refundacji kosztów zakupu świń hodowlanych;

- Pomoc dla producentów świń (strefa objęta restrykcjami z tytułu ASF) na wyrównanie ceny sprzedaży.

Łączna kwota przeznaczona dla Polski na realizację tych mechanizmów ze środków UE to prawie 23 mln euro. W przypadku, gdy łączna wysokość pomocy wynikająca z pozytywnie zweryfikowanych wniosków będzie większa niż przeznaczony na ten cel budżet UE, braku-

jące środki na finansowanie tej pomocy zostaną pokryte z budżetu krajowego.

Po dokonaniu zakupu bydła hodowlanego mięsnego i świń hodowlanych producenci mogą składać *Wnioski o płatność* w terminie do 14 lipca 2017 r. Środki finansowe w ramach realizacji tych mechanizmów ARR wypłaci w terminie do 30 września 2017 r.

Biuro Interwencji

☎ 22 376 71 09

Zdjęcie: fotolia

Agencja pomaga społecznościom lokalnym

Agencja Nieruchomości Rolnych wspiera jednostki samorządu terytorialnego w całym kraju, przekazując im nieodpłatnie grunty i udzielając bezzwrotnej pomocy finansowej. W 2016 r. do samorządów trafiło łącznie prawie 580 ha gruntów, a bezzwrotna pomoc finansowa dla gmin i spółdzielni mieszkaniowych wyniosła ponad 36 mln zł.

Agencja Nieruchomości Rolnych, realizując zadania wynikające z art. 24, 43 i 44 ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa może nieodpłatnie przekazywać uprawnionym podmiotom nieruchomości wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa.

W ciągu 25 lat swego funkcjonowania Agencja przekazała nieodpłatnie ponad 363 tys. ha gruntów, a w samym 2016 r. ponad 2100 ha.

Jednym z najważniejszych beneficjentów nieodpłatnego przekazywania gruntów przez Agencję są jednostki samorządu terytorialnego, które otrzymują grunty na realizację zadań własnych. Od początku powstania Agencja przekazała nieodpłatnie samorządom 57,6 tys. ha nieruchomości w całym kraju. W ubiegłym roku ANR przekazała gminom 579 ha. Najwięcej gruntów samorządom przekazały oddziały terenowe w: Olsztynie – 88 ha, Gdańsku i Warszawie po 77 ha oraz Wrocławiu i Rzeszowie po 76 ha.

Nieodpłatne przekazywanie gruntów ma znaczący wpływ na poprawę życia ludzi zamieszkanych na terenach wiejskich, a szczególnie popegeerowskich. Powstają na nich m. in.: szkoły, boiska sportowe, place zabaw i tereny rekreacyjne oraz obiekty użyteczności publicznej, jak: hydroforne, studnie głębinowe, przepom-

Na nieodpłatnie przekazanych przez ANR gruntach powstają m.in. place zabaw i tereny rekreacyjne

ownie i oczyszczalnie ścieków, drogi dojazdowe, a od 2012 r. także nekropolie.

Znaczną pulę gruntów Agencja przekazała w ubiegłym roku również Lasom Państwowym (128 ha) oraz innym uprawnionym podmiotom (łącznie 1401 ha gruntów). Ponadto przekazano w trwałą zarząd

grunty znajdujące się pod wodami do Regionalnych Zarządów Gospodarki Wodnej oraz Marszałków Województw, o łącznej powierzchni 3165 ha. Agencja ma również na uwadze dziedzictwo historyczne Polski i wspiera je, przekazując na rzecz lokalnych społeczności obiekty zabytkowe.

Samorządy lokalne, w celu skorzystania z nieodpłatnego przekazania gruntów przez Agencję na realizację celów własnych, muszą spełnić cztery warunki:

- posiadać aktualny plan zagospodarowania przestrzennego albo studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

gminy;

- określić zadanie, z katalogu zadań własnych jednostki samorządu terytorialnego, na które Agencja może przekazać nieodpłatnie nieruchomości zgodnie z ustawą;

- wystosować pisemny wniosek do właściwego oddziału terenowego lub filii ANR;

- precyzyjnie wykorzystywać nieruchomość zgodnie z celem, na jaki została przekazana przez ANR.

Jeśli nieruchomość w ciągu 10 lat od przekazania przez Agencję zostanie sprzedana lub zagospodarowana w inny sposób niż określony w umowie, Agencja żąda zwrotu aktualnej wartości pieniężnej tej nieruchomości.

Nieodpłatne przekazania gruntów nie są jedyną formą pomocy,

jakiej Agencja udziela samorządom lokalnym. Od 1999 r. kieruje do gmin i spółdzielni mieszkaniowych środki finansowe w postaci bezzwrotnej pomocy. Od 2009 r. pomoc ta udzielana jest w ramach Programu pomocy srodowiskom popegeerowskim. Od listopada 2010 r. Agencja udziela również bezzwrotnej pomocy finansowej jednostkom państwowym i komunalnym, przejmującym urzędzenia, obiekty i sieci energetyczne, wodno-kanalizacyjne, ciepłownicze oraz telekomunikacyjne, które prowadzą działalność w tym zakresie. Celem programu bezzwrotnej pomocy finansowej jest doprowadzenie obiektów przekazanych beneficjentom przez Agencję do stanu technicznego umożliwiającego ich sprawną i bezpieczną eksploatację. Bezzwrotna pomoc finansowa dotyczy: remontów lub przebudowy budynków, lokali i obiektów infrastruktury technicznej, w tym przejętych dróg osiedlowych (dojazdowych), a także podłączenia przekazanych budynków i lokali do istniejących bądź budowanych sieci infrastruktury technicznej. W tym katalogu mieści się również budowa budyn-

ków oraz lokali mieszkalnych, jak również nowych sieci infrastruktury technicznej, w przypadku, gdy budowa zastępuje przekazane objek-

badania naukowe, szkolenia, seminaria, konferencje i konkursy.

Okolo 47% bezzwrotnej pomocy finansowej – prawie 17,8 mln zł, przeznaczono na budowę i remont dróg i chodników, 36% tj. ponad 13,5 mln zł dotyczyło dofinansowania inwestycji związanych z infrastrukturą wodno-ściekową (sieci wodociągowe i kanalizacyjne, oczyszczalnie ścieków, stacje uzdatniania wody i hydrofarmy) oraz 13%, czyli ponad 4,7 mln zł przeznaczono na remonty budynków i lokali, sieci ciepłowniczych, kotłowni i oświetlenia.

Od 2012 r. przekazane przez Agencję grunty mogą zostać przeznaczone także pod nekropolie

ty, których remont jest ekonomicznie nieuzasadniony.

W 2016 r. oddziały terenowe i filie ANR realizowały 205 umów o udzielenie bezzwrotnej pomocy finansowej, przekazując środki w łącznej kwocie ponad 36 mln zł. Z tego niemal 33,4 mln zł Agencja przekazała gminom i prawie 2,6 mln zł przeznaczyła na pomoc spółdzielniom mieszkaniowym. Ponadto udzieliła bezzwrotnej pomocy finansowej na kwotę ponad 1,4 mln zł pozostałym uprzywilejowanym podmiotom, m.in. ośrodkom akademickim i jeździeckim prowadzącym działalność wydawniczą,

Najwięcej środków w ramach bezzwrotnej pomocy finansowej w 2016 r. przekazały Oddziały Terenowe ANR w: Olsztynie, Gdańsku, Wrocławiu i Poznaniu, odpowiednio: 9,9 mln zł, 4,9 mln zł, i po 4,7 mln zł.

Od 1999 r. do końca 2016 r. Agencja udzieliła bezzwrotnej pomocy finansowej gminom i spółdzielniom mieszkaniowym na kwotę ponad 1 mld zł.

Biuro Rzecznika Prasowego
☎ 22 452 54 06
Zdjęcia: archiwum ANR

Biuro Rzecznika Prasowego

☎ 22 452 54 06

Zdjęcia: archiwum ANR

Biuletyn informacyjny nr 5/2017 (197). Wydawany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Redagowany pod kierunkiem Małgorzaty Książek przy współpracy z kolegium redakcyjnym w składzie: Joanna Czapla, Waldemar Guba, Ewa Markowska-Bzducha, Justyna Matys, Dariusz Nieć, Krystian Poptawski, Bogusław Rzeźnicki, Karolina Dziewulska-Siwiek, Waldemar Sochaczewski, Witold Strobel, Anna Szczepaniec, Aleksandra Szelągowska.

Opracowywany przez zespół w składzie: Ewa Jaroszewicz, Mariola Marczak.

Projekt graficzny: Paulina Furman, Artur Kubat. **Współpraca:** Alicja Daniluk-Jankowska. **Zdjęcia na str. 1, II i IV str. okładki:** archiwum MRiRW, fotolia, ©Pantherstock / Photogenica. **Zdjęcia na str. 1-3:** archiwum MRiRW, fotolia.

Redakcja: ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa; tel. (22) 623 11 75, (22) 623 20 68.

Łączność z czytelnikami: Biuro Prasowe MRiRW ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa, e-mail: rzecznik.prasowy@minrol.gov.pl.

Wersja internetowa <http://www.minrol.gov.pl>; <http://www.arimr.gov.pl/dla-beneficjenta/biblioteka.html>;

ISSN 1233-9784. Podpisano do druku: 5 maja 2017 r.

Nakład: 8000 egz. **Druk:** Zakłady Graficzne TAURUS Roszkowscy Sp. z o.o., Kazimierów, ul. Zastawie 12, 05-074 Halinów.

Konkurs Plastyczny Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji

Rolnictwa Praca konkursowa pŁ. „Nasza Polska Wieś”

Przedszkole Publiczne w Płaszowicach

Rok szkolny 2016/2017

ZAPRASZAMY DO PODRÓŻY W MAGICZNY ŚWIAT POLSKIEJ WSI,
PRZYCIĄGAJĄCEJ RÓŻNORODNOŚCIĄ FORM WYPOCZYNKU,
BOGACTWEM PRZYRODY I DZIEDZICTWA KULTUROWEGO.

